

Het Leven van Alledag

Jos van den Bosch

Inhoud:

Beste Vrienden	3
En? Veel gedaan?	4
Amerikanen	5
Poeh... die TV!	13
Geen Carnaval	14
Pipa	23
Juliaantje	24
Afstanden	25
Provençaalse Filatelie	32
De leerlingen van tegenwoordig?	33
Bataille!	37
Keuzes maken	38
De echte Cicaden sterven uit!	39
De Slag bij Pastory	43
Even een SMS-je	47
Krakende Talen	51
Geen Hobby's	52
Exact	53
Big Brother	57
Sinterklaas	58

Beste Vrienden

Ook dit jaar weer een klein kerstgeschenkje in de vorm van een boekje met wat verhalen en belevenissen die mij overkomen zijn. Mijn postzegelvrienden zullen mijn maandelijkse stukjes uit 't Faktuweeltje, ons cluborgaan, herkennen. Mijn Duitstalige vrienden kunnen dit jaar nu ook eens iets van de inhoud begrijpen, want het geweeeklaag (in het Duits, uiteraard) heeft er toe geleid dat ik mij aan een vertaling gewaagd heb. Het is niet niks, kan ik je verzekeren. Zonder de hulp van Barbara Gründer – van der Does, had ik het al lang opgegeven. Het frappeerde mij dat men wel het Nederlands kon lezen maar er niets van begreep. Onze uitgangspunten zijn vaak blijkbaar toch zo typisch Nederlands! Vertaal bijvoorbeeld maar eens 'Poldermodel'...

Naast de groep 'vakantie verhalen' en de 'postzegelcolumns' komt er nu ook een derde categorie om de hoek kijken, namelijk de verhalen uit het verleden. Zal wel aan de leeftijd liggen. Als jullie ze interessant vinden zullen er in de toekomst beslist nog meer volgen, het rijke reisverleden staat borg voor veel verhalen die de moeite waard zijn om verteld te worden.

Veel Duits in enkele verhalen, echt toeval, het was geen opzet. De vakantie verhalen zijn ook komen aanwaaien, niets bijzonders, is toevallig nu eenmaal zo gebeurt, het leven van alledag, op de camping, in de postzegelclub en op school.

Jullie weten het: heb je kritiek, kom voorbij en dan zullen we erover praten bij een flesje *Côtes du Ventoux*. Heb je géén kritiek, juist dan ook voorbij komen en bij een goed glas erover praten.

Wij wensen jullie allemaal een vrolijk Kerstfeest en een voorspoedig en gezond 2005.

Margaret en Jos van den Bosch

En? Veel gedaan? (Uit 't Faktuweeltje .januari)

Mijn schoonvader zaliger deed altijd zijn beklag over het feit dat hij, nu hij eindelijk in de vut zat, helemaal geen tijd meer had. Toen kon ik dat niet begrijpen. Maar na iedere kerstvakantie wordt het me steeds duidelijker: naarmate je ouder wordt gaat de tijd sneller. Is dat nu iets dat alleen mij overkomt, of heeft u dat nou ook? Toen de kerstvakantie begon lagen al die postzegels me toe te lachen. Ze wilden gesorteerd en uitgezocht worden en eindelijk eens gecatalogiseerd. Vooral sinds de hele filatelie naar een aparte kamer is verhuisd schreeuwen ze zo ongeveer om aandacht. Die verhuizing was echt noodzakelijk omdat de hoeveelheid zodanige vormen begint aan te nemen dat één bureau absoluut onvoldoende is en ik op het laatst niets meer kon vinden. Die verhuizing was mogelijk omdat zoonlief het huis verliet. Sindsdien lijkt er een complot gesmeed om het me onmogelijk te maken om er iets aan te doen. Vooral mijn lieve vrouw is daar heel bedreven in. Ik hoor nog, zo rond half december de kreet: “Nee, we doen het deze kerst kalm aan!” Alleen al aan overleg over het kerstdiner ben ik ettelijke halve dagen kwijtgeraakt. En zoals we gewend zijn kwam er dus iets heel anders op tafel. Als ze ’s ochtends zegt: “vanavond krijgen we zuurkool”, dan weet ik één ding zeker en dat is dat we géén zuurkool zullen krijgen. “Ga je even mee boodschappen doen?” is een vraag die redelijk vaak gesteld wordt en aantrekkelijk door het vooruitzicht van een lekker kopje koffie na afloop. En wat doe je dan? Je gaat door de knieën, het is ook best gezellig. Dan nog de nieuwe Potter en naar de ‘Ring’ moeten we ook... dan vind je je zelf terug, rondom 2 of 3 januari en je kijkt verbaasd achterom met de vraag: “Is het al voorbij?” “Als een geoliede scheet te paard” pleegden ze bij de marine te zeggen. Maar nu is het voornemen echt gemaakt: minder staten, minder televisie, méér ‘pincetheffen’.

Amerikanen

Altijd heeft mij de open, eerlijke en vaak naïeve houding van doorsnee Amerikanen verbaasd. Nu ben ik er niet zó veel tegengekomen, maar die paar die ik heb leren kennen worden gekenmerkt door het verlies van hun Europese geslepenheid, immers vrijwel allemaal kwamen de ouders of grootouders uit Europa. De kleinzoon van Debye bijvoorbeeld, óók professor in de natuurkunde, ontmoette ik in Utrecht, toen de postzegel, waarop zijn grootvader afgebeeld was, gepresenteerd werd door de toenmalige PTT. Hij sprak je aan met een verfrissende onbevangenheid; er moet iets weggesleten zijn in die 50 jarige Amerikaanse persoonlijke evolutie sinds de grote oversteek van zijn grootvader, zodat wij, ‘oudlanders’, onze wenkbrauwen fronsen en denken van: hé! Was even ervoor de president-directeur van de PTT, Dik, zijn gesprekspartner, vijf minuten later was ik het, toevallig, en een uurtje later werd ik uitgenodigd om, bij gelegenheid, zijn woonplaats te bezoeken in de *States*, waarbij hij gaarne bereid was om enige tijd te besteden aan het tonen van de wijde omgeving en de universiteit waar hij werkte. Wel liever niet in de winter, want dan was zijn huis alleen met een sneeuwschuiver te bereiken.

Een andere Amerikaan waaraan ik vreugdevolle herinneringen heb is Dennis. Als hij binnen kwam was het of een frisse Noorse visser, net van zijn boot gestapt, je kwam berichten dat hij ettelijke grote zalmen had gevangen. Ik werkte en studeerde aan het Neurobiologisch Instituut van de *Kernforschungsanlage* in Jülich in Duitsland. Hij had biologie gestudeerd, was gepromoveerd en had zijn hele studie bekostigd door af te wassen en te bedienen in een restaurant. Zijn ouders immers waren Noorse emigranten, zonder een rooie cent gearriveerd in de *States*: het standaard Amerikaanse succesverhaal. Hij had een *fellowship* gekregen van de Duitse staat en mocht voor twee jaar de staf van bovengenoemd instituut versterken. Hij sprak geen woord Duits, noch zijn vrouw, vier kinderen en de hond ook niet! 't Is nogal een operatie om met zo'n

compleet circus helemaal naar Europa te verhuizen, via IJsland en Luxemburg, want dat was natuurlijk het goedkoopst.

De vriendschap is eigenlijk ontstaan door pindakaas. Zijn kinderen waren dol op pindakaas en die had hij zelfs meegebracht vanuit Amerika. Maar toen deze op was en zij ontdekten dat je pindakaas ook in Nederland kon krijgen kwamen ze vaker bij ons koffie drinken en sloegen dan meteen een voorraadje pindakaas in, die ze zelfs lekkerder vonden dan de Amerikaanse.

Hij zat financieel altijd krap maar was toch wel gelukkig met de situatie. Zijn vrouw was een dochter van een van de eigenaren van 'Dupont-Nemours': een van de grootste farmaceutische bedrijven in de USA. Zij had gebroken met haar eerste man, waardoor zij met twee kinderen resteerde. Haar vader echter, had deze stap niet geapprecieerd en had haar ontferd, immers haar eerste man was straaljagerpiloot, dat was tenminste een echte vent met een echt beroep. Je ging er toch niet vandoor met een academicus van zo'n universiteit. Dat was destijds, tijdens de VietNam-oorlog, in Amerika, vloeken in de kerk. Dat was zoiets als een regelrechte relatie aangaan met een *commy*, een communist! Dus: géén geld meer en Dennis mocht het opknappen. Zij hebben óók twee kinderen gekregen: in totaal moest hij dus opkomen voor 4 stuks.

's Ochtends tegen koffietijd en 's middags kwam hij altijd mijn lab binnen zeilen, het contact met mij ging zoveel beter en gemakkelijker als met de Duitsers en ik was altijd bereid om hem tekst en uitleg te geven als er weer eens een administratief varkentje gewassen moest worden, en er waren veel van zulke varkentjes!

Op een dag zwaait de grote metalen deur van mijn lab open, hij komt stralend binnen met een reeks gezichtsuitdrukkingen die zo afgekeken zouden kunnen zijn van de stommefilm-wand. Zijn mimiek is altijd on-imiterbaar.

"Zjooz", zegt hij, "ik moet een auto gaan kopen. Ik denk aan een VW-bus!" Ik val bijna van mijn stoel. Zijn financiële verhoudingen kennende, moet dat onbetaalbaar voor hem zijn.

”Maar Dennis, dat is veel te duur, weet je wel hoeveel die dingen kosten!”

“Zjooz... maar zij worden hier in Duitsland gemaakt, de helft van de studenten in de USA rijdt er in rond, dat kàn hier toch niet zo duur zijn” Daarbij spreidt hij zijn armen half uit, trekt op indrukwekkend wijze zijn voorhoofd in de plooiën en kijkt daarbij alsof je een vieze mop verteld hebt.

“Zjooz... ik moet wel een VW-bus hebben, we willen verschillende dingen in Europa bezoeken en dan moet alles mee: vrouw, vier kids èn de hond”.

Ik beloof samen met hem een dealer op te zoeken om informatie te krijgen over een VW-bus.

’s Middags lopen we de indrukwekkende showroom van de VW-garage weer uit, terwijl hij naar zijn hoofd grijpt en wankelt alsof hij door een steen getroffen is. Hij snapt er niets van. “Hoe kan dat nu, terwijl ze hier gemaakt worden?” Ik leg hem geduldig uit: belastingen, belastingen èn belastingen en hij lacht zich een ongeluk over die domme Duitsers die hun eigen auto’s zo duur maken. We besluiten om snel weer terug te gaan naar het instituut, hij zal het wel eens vragen aan onze prof, die door ons allebei liefkozend *Herr Feldmarschall von Bratwurst* genoemd wordt.

Twee dagen later. Hij zwaait weer mijn lab binnen met een *smile* van links naar rechts en vertelt me dat hij een auto gekocht heeft. “Van mijn overbuur in de flat en die heeft me verzekerd dat het een goeie auto is en hij heft het lied aan van Janis Joplin: “*Oh Lord won’t you buy me a ‘Murciediez Benz’*”. Ik haal een beetje verbluft mijn schouders op. “Ik zal hem je laten zien, kom hier aan het raam... daar op het parkeerterrein staat hij!” Ik kijk naar buiten en niet ver van mijn renaultje 5 staat een stokoude doorgeroeste mercedes. Ik kijk hem ongelovig aan en vraag cynisch of hij er ook aan gedacht heeft om een bezem in de kofferbak te leggen?... zodat hij de roest en olievlekken van de parkeerplaats kan verwijderen. Hij kijkt me dramatisch geschrokken aan en zegt: “Zjooz mèn, ze passen er allemaal in, zelfs de hond kan mee tussen de benen van

mijn vrouw, en hij rijdt, dat is toch het belangrijkste!” We besluiten om eerst maar eens een bak Amerikaanse oploskoffie te gaan drinken, want thee is voor deze gelegenheid niet goed genoeg en de Duitse koffie vindt hij niet te zuipen.

De week erop zwaait hij op een goeie ochtend weer mijn lab binnen met een stapel formulieren. Het schijnt dat de auto naar de TÜV moet (TÜV = APK), want dat was blijkbaar niet bij de prijs inbegrepen. Ik moet hem geduldig uitleggen wat de TÜV is en probeer hem ook alvast voor te bereiden op een hard gelag, want als die bak goedgekeurd wordt dan vreet ik een bezem.

“Waar is die TÜV?”

“Dat weet ik niet”.

“Maar dat zal *Obersturmbannführer von Kraut-Essen* toch wel weten”. Daarmee bedoelde hij onze directe chef en hij doet net alsof hij deze bij zijn kraag vastpakt en door elkaar schudt en hij roept in een soort filmengels, zoals de slechte Duitsers in oorlogsfilms altijd doen:

“We have ways to make you talk and if you don’t tell me... I will kill you with a messer!”

We lachen ons allebei een hoedje

“Zjooz?... ”

Hij kijkt me hulpeloos aan.

”Wil jij dan met me mee gaan, want ik versta geen klap van wat die lui allemaal leutereren”

”OK”

Het bureau van de TÜV ziet er indrukwekkend uit. Grote hardstenen trappen voeren naar een grote hal en we worden verwezen naar een grote bepaalde deur. Als de deur openzwaait bevinden we ons in een grote bureauruimte waar in een halve cirkel zo’n acht bureaus staan opgesteld waarachter steeds een mannetje zit in een grijze stofjas achter een grote typemachine. De man, bij wie niemand voor het bureau zit, wenkt ons en we schuiven aarzelend aan. Dennis legt de papieren op het bureau en wij wachten gespannen

af. De man neemt een formulier van een stapel, draait het in de typemachine en begint te tikken. Dan vraagt hij:

“Naam?”

Ik vertaal meteen en beantwoord de vraag ook maar meteen.

“Geboortedatum?”

Ook dat gaat simultaan en hij zegt zijn geboortedatum, die ik natuurlijk weer moet vertalen, want de figuur achter het bureau verstaat ook geen woord van over de grens.

“Beroep?”

Ik vertaal en vraag wat zijn beroep is. Dennis aarzelt en vraagt mij wat hij moet zeggen en we besluiten het op ‘werkzaam bij de *KFA*’ te houden.

“Maar dat is toch geen beroep!” roept de man vanachter z’n typemachine met een duidelijk geïrriteerd harder stemgeluid en herhaalt meteen:

“Wat is uw beroep?” met de nadruk op beroep.

Ik kijk Dennis weer aan en hij fluistert :

“... word ik nu geëxecuteerd *by the SS*?”

Ik fluister terug en zeg:

“Hou je kop verd... wat is je beroep?”

Hij haalt zijn schouders op en zegt na enige aarzeling:

“Bioloog” hetgeen onmiddellijk door mij vertaald wordt. De man achter de typemachine trekt bleek weg wordt daarna hoogrood en ontsteekt dan in grote woede. Daarbij kijkt hij steeds mij op een indringende wijze aan. Ik voel me schuldig en denk bij mezelf sarcastisch “heeft zeker niet goed z’n best gedaan in de oorlog... ”: Hij zegt nu met hard en verheven stemgeluid, zodat op alle bureaus het typewerk even stilvalt:

“Bioloog, bioloog... mens, dat is toch geen beroep” waarbij hij mij, blijkbaar ‘de mens’, blijft aankijken wat mij ertoe brengt om maar meteen een verklaring af te geven, ik laat me toch niet door zo’n bureauhengst op mijn kop zitten:

“Luistert u eens, ik ben ook maar ‘n collega van *Herr Doktor*, ik weet ook van niets... ”

Maar ik kan mijn zin niet afmaken want op slag verandert zijn gezichtsuitdrukking. Zelfs een glimlach verschijnt. Dennis en ik kijken stomverbaasd naar deze plotselinge onverklaarbare gemoedsomslag en allebei denken we hetzelfde, zoiets in de trant van: de auto is gestolen en nu hebben we eindelijk de daders. maar de man vervolgt met een beduidend minder volumineuze stem:

“Maar... *Herr Doktor*,” en z’n stem gaat zelfs een octaaf omhoog wanneer hij herhaalt: “*Herr Doktor*, u hoeft toch niet hier in de rij te staan” Hij staat op vanachter z’n bureau met een geheven arm waarmee hij aanduidt hem te volgen. Wij zijn in totale verwarring en weten niet wat er nu gebeuren gaat. Dennis fluistert in het Engels: “Gaan we nu naar het vuurpeloton?”

“Houd je waffel”, brom ik tegen hem in het Engels, wanneer we de grote ruimte verlaten en een lange grote gang inlopen achter wat nu wel een grote grijze muis lijkt. Hij loodst ons naar een kleinere ruimte met slechts één bureau en verzoekt ons plaats te nemen op de comfortabele stoelen die er voor staan. Dan verlaat hij geluidloos de bureauruimte.

Even blijft het stil. “Wat gaat er nu gebeuren?” vraagt Dennis schuchter en net als ik wil antwoorden dat ik het ook niet weet komt er een, in goed pak zittende, man binnen die meteen de hand uitsteekt en zich voorstelt aan ‘*Herr Doktor*’. Als ik wil gaan uitleggen wat er moet gebeuren zegt hij: “Geeft u mij die papieren maar, daar zorg ik wel voor”, en hij pakt de stapel begint wild te tikken op een typemachine die op een apart typetafeltje naast zijn bureau staat. Na tien minuten typewerk vraagt hij aan Dennis om zijn handtekening te zetten. Dan nog een tiental stempels erop en Dennis krijgt een grijs papier in de handen gedrukt. Ik vraag hem, namens Dennis, hoe dat nu zit met die TÜV? Hij zegt: “Die heeft hij al, dat is dat grijze papier daar.” Wij slikken en de man begeleidt ons handendrukkend en buigend naar de deur. De deur valt dicht en wij slaken een zucht van verlichting op de koele grote gang. Ik pak onmiddellijk het papier en begin te lezen. Het blijkt dat Dennis voor zijn oud wrak een TÜV gekregen heeft, zonder

enige keuring, voor de duur van twee volle jaren. Als ik het hem vertel begint hij te stralen als een zonnetje. Als verklaring voer ik aan dat alleen al het woord ‘dokter’ hier wonderen verricht, waarvan hij nu zelf getuige is geweest. Hij vertelt diezelfde middag dat het woord ‘dokter’ in de *States* hoogstwaarschijnlijk het omgekeerde effect zou hebben gehad, maar dat het goed is om te weten en dat hij er vaker gebruik van zou maken, hier in *Germany*. Hij vraagt zich af of de buurflat die veel groter was dan de zijne en die vrij zou komen niet... .

Hij heeft met het wrak heel Europa doorkruist. Eens bijvoorbeeld, op een maandagochtend, kwam hij me stralend vertellen dat ze de dag ervoor een ‘tripje’ gemaakt hadden: eerst naar de Efteling, dat vond hij mooier dan Disneyland en daarna naar de stranden van Normandië want dat moest je als Amerikaan toch ook gezien hebben. En de ‘*Murciediez Benz*’ liep als een tiet, al die tijd. Toen het Duitse avontuur afgelopen was is hij ermee naar de luchthaven in Luxemburg gereden en als ze hem niet geruimd hebben staat hij er nu nog op de parkeerplaats.

Ik heb het contact met hem verloren op een enkele brief na waarin hij mij vroeg om hem te helpen zijn kinderen te kidnappen. Zijn vrouw was toch wel moe geworden van het gebrek aan pecunia. Ze waren gescheiden en hij mocht zijn kinderen niet meer zien, ook zijn eigen kinderen niet, waar hij zó enorm dol op was. Ik heb hem van dat idee af kunnen brengen want uiterekend op dat tijdstip was het kidnappen van kinderen van gescheiden ouders door de vaders een hot item in de vaderlandse pers waaruit ook bleek dat justitie streng en hard in zou grijpen.

Hij is uiteindelijk professor in de neurobiologie geworden aan een universiteit in Houston.

Die professor doktor Dennis toch... .

Poeh... die TV! (Uit 't Faktuweeltje februari)

Ik tref een goede vriend van mij, hij is helemaal in de wolken. Hij heeft de kabel afgeschaft en ontvangt nu zijn TV-programma's per schotel. Met een paar trucs uit het grijze circuit kan hij nu méér dan 1100 programma's ontvangen. Een dag later vraagt mijn vrouw: "kijk je vanavond eens gezellig met mij naar de TV? Zoek wat leuks uit in de gids". Nu word ik van die gids al helemaal hartstikkend gek. Zit ik na enige tijd bij Duitsland te lezen, ben ik Nederland al weer vergeten. Met mijn armzalige 24 kanalen kan ik niets vinden wat ik nu leuk of interessant zou vinden. Dan wil mijn vrouw hondjes kijken, 'honden met een beroep' heet dat programma. Ik zie tot mijn verbazing een 'hond met beroep' die ik al vier keer gezien heb. Zij blijft het prachtig vinden. Ik zeg tegen haar dat ik die al een paar keer gezien heb. "Tja", zegt ze, "maar ze zijn zo lief"! Nou daar heb ik geen zin in, tig keer dezelfde hond. Als een film begint, die ik na veel wikken en wegen heb gekozen, mèt vier sterren, denk ik na 5 minuten: "Die heb ik toch al gezien..." Ik geef het op. Want de aanduiding 'vier sterren' is ook niet altijd een garantie dat het iets bijzonders is. In deze film, zo herinner ik me plots, zit zoveel het Amerikaanse 'F-woord' dat je, als je dit woord uit de tekst zou schrappen maar de halve tekst over houdt en dat 'ge-F' irriteert me mateloos. Verder duurt de film zelf maar anderhalf uur, je bent er echter vanaf half-tien tot twaalf zoet mee, vanwege een onmetelijke zooi ongelofelijk stupide reclames die aan je voorbij trekt. Ik denk aan mijn vriend, met z'n 1100 kanalen, die krijgt dezelfde ellende ook nog in het Italiaans, Spaans en Russisch... en allemaal niets! Ik zeg tegen de vrouw: "Ik ga postzegelen, boven!" Daar is geen TV, geen radio, geen computer... heerlijk wat een rust. En na twee uur het gevoel dat je wat bent opgeschoten en je hoofd niet gevuld is met schuim dat maar een minuutje beklijft.

Geen Carnaval

Ik sta voor de grote poort van de kathedraal van Amiens. Verbaasd over zo veel finesse en detail. Elke afbeelding is met groot vakmanschap uitgehakt in steen of hout. Het laat de middeleeuwse mens zien zoals hij was, in zijn specifieke kleding, met z'n typische trekjes en in relatie tot zijn medemensen. Onvergankelijk zijn de tafereeltjes geworden, de verhalen van heiligen en martelaren die al lang geleden zijn overleden, ook voor de middeleeuwer reeds. Maar de verhalen zijn opnieuw verteld en herschreven en uiteindelijk aan de onvergetelijkheid toegevoegd door uitbeelding in steen of hout. Wat een vakmanschap, wat een toewijding. Voor elk tableau heb je jaren nodig om het te maken. Ik vraag me af of het volgens een plan ging, een tekening vooraf of een schets alleen, hoe groot was de inbreng van de kunstenaar of vond men het maar een timmerman of beeldhouwer slechts? Gewoon een vakman die z'n werk deed?

Alles had z'n menselijke verschijningsvorm: de maand mei was een mannetje met een takje in zijn hand, en iedereen wist dat het de maand mei was. De gierigheid was een mannetje die als maar naar z'n spaarpot zat te kijken en zijn geld zat te tellen. Kortom niets menselijks was ze vreemd, die simpele middeleeuwers die zich met zoveel onbegrepen zaken moesten bezighouden, die zoveel vragen moesten beantwoorden en steeds maar weer oplossingen moesten bedenken die binnen hun kader vielen. En zo bouw je kathedralen. Net op de rand, vooral die van Amiens is net op de rand. Groter en hoger ging bijna niet. De Notre Dame van Parijs past er twee keer in. Het is de waanzin teruggebracht tot menselijke proporties. In Beauvais zijn ze zelfs twee keer begonnen, die kathedraal moest nog hoger en groter en telkens stortte het dak in. De gotiek was natuurlijk ook verraderlijk. Je moest je ten aanzien van het wereldse wat terughoudend opstellen, maar het beste en grootste was voor de Heer niet groot en goed genoeg, toch? Dus

meer bogen en hoger, spitsier. De ramen groter en kleurrijker! Waar grensde het aan overmoed?

Nu in februari, is het stil in Amiëns. In de kanaaltjes *downtown* kabbelt het water rustig voort en de meeste eethuizen en cafés zijn gesloten. Deze kathedraal heeft twee keer een vuurstorm doorstaan. Mijn vriend laat me foto's zien van voor de 'grote oorlog' en de daarop volgende nog grotere oorlog. Vaak staat er geen steen meer op de andere. Maar ze hebben toch wel geprobeerd langs de kathedraal te mikken.

Nu wordt hij helemaal schoon gemaakt. Hij was zwart en grijs. Het blijkt dat alle stenen en houten taferelen beschilderd waren. Ze hebben bij de Egyptenaren ook pas na een paar honderd jaar ontdekt, dat alle tempels en zelfs de piramiden beschilderd waren en voorzien van bladgoud. Het moet werkelijk indrukwekkend zijn geweest.

De zon schijnt lustig door de grote ronde ramen en het orgel grijnst me toe. Wat een 'sound' moet dat veroorzaken en ik kom in de verleiding om Cd's te kopen. Maar als je dat geluid door je Cd-spelertje perst is het effect al weer verdwenen, dus laat ik het maar. De blote eigen indruk moet genoeg zijn. Ik ben trouwens mijn fototoestel vergeten mee te nemen, maar hoe wil je zoiets vangen in een fotootje?

Een boekje dan, kunnen we thuis nog eens nalezen wat we allemaal niet gezien hebben 's Avonds blader ik het door en zie hoe de beul van Sint Firmin hem onthooft. Het is een bijzonder vervelend type, die beul. Want wie gaat er nu zo'n handeling uitvoeren met een blote bil? Dat moet een bijzonder leip type zijn geweest die nergens voor terugschrok en dan ook nog, half ontkleedt, de dames het hoofd op hol bracht. Kijk daar achter de heilige staat de kerk afgebeeld zoals hij in de 15e eeuw was. Er moest nog een toren bij en de voorkant was klaar na vierhonderd jaar, onvoorstelbaar!

We kuieren nog wat door deze prachtige stad. In het café bestuderen we de folders van de VVV. "Weet je dat Jules Verne hier

gewoond heeft? Nee toch... en hij is ook nog hier begraven, was getrouwd met een 'Amiëse' of 'Amiënese'? Hoe zeg je dat nou?" Het is een grote stad, heeft zelfs een universiteit. Aan de achterkant zie ik verschillende collegezalen waarin gewerkt wordt... door de docent. De studenten zitten verveeld te wachten tot het college afgelopen is, dan begint de vakantie. Even gemakkelijk als we het centrum bereikt hebben verlaten we het ook weer. Op weg naar mijn vriend die in een dorpje onder Beauvais woont.

Zijn huishouden is er een van Jan Steen. Overdadig opgekleurd. De twee zoons dwarrelen ertussendoor..."Nee ik eet niet mee want ik ga op wintersport. Met de trein van twintig over twaalf. Een vriendin van mijn vriendin komt me halen... Nee je hoeft me niet te brengen"

Het is ongeloofelijk hoe die twee, mijn vriend en zijn vrouw, hun weg weten te vinden in die vrolijke chaos. Zij zijn beide verzamelers: postzegels, mineralen, geverfde eieren, boeken. De postzegels zijn de gemeenschappelijke basis, maar vormen uiteindelijk slechts marginaal een onderdeel van een genoeglijke avond bij een goed glas.

Zij zijn beide leraar, maar stomverbaasd als ik vertel dat een baan bij ons bestaat uit 26 uur met de leerlingen. Ze vraagt nog eens: "met de leerlingen... 26 uur?" Zij hebben slechts 19 contacturen, maar zijn toch de gehele week bezig. "En de chef... ach ja de chef... van die jonge carrièremakers zijn 't. Als het maar volgens het boekje gaat! Hoeveel leerlingen in een practicum bij jullie? Tot dertig? Oh, maar bij ons kan dat ook, als de baas dat zou willen. Dan komt hij de volgende morgen en dan staken alle leraren. Simpel, dus hij zal het wel uit z'n hoofd laten om zoiets te eisen." Zo gaat dat in Frankrijk. Wat zijn wij toch sukkelaars... In ons poldermodel staan we elke keer weer voor gek, de harde veldwerkers zonder vuisten!

De tweede zoon dwarrelt binnen. Ook een ingenieur, maar geen vliegtuigbouw, elektronica deze keer. Een boom van een vent die als enige hobby rugby heeft. Hij moet morgen naar Parijs voor een

bijeenkomst van de bond en daarna gaat hij naar een match. Schijnt hier in Frankrijk een geliefde sport te zijn. In pak ziet hij er goed uit, maar nog niet binnen, trekt hij zijn sportkleren aan, wat hem nog potiger maakt.

Uiteindelijk krijgt ook madame de kans om er even rustig bij te komen zitten. Allebei leraar, een compleet huishouden inclusief de was van een heel rugbyteam. Er staan drie peugeot's in de tuin achter het hek en natuurlijk... is er herrie over wie met welke auto gaat, het zou ook niet anders kunnen!

In de nacht val ik steeds weer tegen mijn vrouw aan, het bed dwingt me ongewenste intimiteiten op. Ik kan er niks aan doen, dat willen Franse bedden nu eenmaal. Als ik dan maar toegeef is de nachtrust gered. "Hebben jullie vannacht nog last gehad van de jeugd?" "Nee, alleen je oudste zoon heb ik vanochtend om 7 uur horen vertrekken" "Ik bedoel de jeugd buiten, veel problemen tegenwoordig in dit dorpje. In de stad zijn ze weggejaagd en nu komen ze hier bij elkaar. Contrabande en hasj, maar wat wil je ook bij de prijzen van de sigaretten tegenwoordig. De politie heeft gisteravond een controle gehouden, gelukkig heb jij niks gehoord!"

Aan de kust in Merville sur Mer is bijna geen jeugd. Bij de meeste huizen zijn de luiken dicht: het is een typische zomerse badplaats. Heeft ook iets, zo'n badplaats geheel ontdaan van enige aankleding. Het is gek maar het geeft op de een of andere manier veel meer rust dan een stil bos of een eenzaam heideveld. Een strandwandeling is een waar genot bij windkracht 6 en een temperatuur nauwelijks boven het vriespunt, kortom het is genieten geblazen.

We volgen de route met de apocalyptische naam: *'Operation Overlord'*. Al die stranden die je aan de hand van filmische geschiedenis uit je geheugen kunt opdiepen. De Pegasus brug ligt vlak bij ons dorpje. Als ik er voor sta zie ik meteen die gekke Schot, die al doedelzakkend de brug overstak en de Duitsers met stomheid sloeg, voor enkele ogenblikken dan. Eerst fotografeer ik ook nog de verkeerd brug, want er liggen twee waterwegen naast elkaar. Wilden ze de Duitse kanonnen tot zwijgen brengen dan

hebben ze beide bruggen moeten aanvallen, maar in de film zie je steeds maar één brug, die met zo'n rare hijsinstallatie er aan. Die Duitse kanonnen hebben in de achtertuin van ons appartement gestaan. Centraal buiten het dorp, een groot regelcentrum van waaruit de enorme munitie werd geleid naar Engeland en naar de naburige stranden, uitermate gevaarlijk dus voor *D-Day*. Binnen één dag hadden ze hem plat, die Engelsen en Schotten.

Wanneer je dan de respectievelijke stranden afloopt, *Sword*, *Juno*, *Gold* en voor onze trip als laatste *Omahabeach*, dan stijgt met de stranden de verwondering. Op de eerste plaats hoe de Duitsers het voor elkaar gekregen hebben om in slechts 4 jaar tijd zo een verdedigingssysteem te bouwen. Overal zie je bunkers en er was geen hoekje in die kust die niet door hun geschut bereikt kon worden. Dan de verbazing bij de cijfers als je in Arromanches, in de bioscoop van 360 graden, de landing nog eens meemaakt en je de resten van de *Mulberry's* in zee ziet liggen. Hier toverden de geallieerden binnen enkele dagen een haven in de zee, waar per dag meer tonnage aan land werd gebracht dan voorheen dagelijks werd overgeslagen in Le Havre. In juni en augustus 1944 meer dan 500.000 ton oorlogsmaterieel. Daarna konden de havens van Cherbourg en Antwerpen het overnemen.

Staande op de rotsen bij Arromanches maakt het uitzicht en de woeste zee, daarboven onstuimige luchten gelardeerd met strepen blauw en zon een onvergetelijke indruk.

Nog grotere indruk maakt het Amerikaanse kerkhof nabij Colleville. In volmaakte rust en indrukwekkende orde en netheid liggen hier zo'n tienduizend gesneuvelden. Het uitzicht over de rotsen en de zee maakt dat je weer even adem kunt halen..

De nekslag krijg je wanneer je Point du Hoc bezoekt. Ook hier lagen grote Duitse batterijen boven op de rotsen. Deze vormden een grote bedreiging voor de landende troepen. Dus werd het terrein eerst even vakkundig omgeploegd door de kanonnen van een slagschip. Sommige bunkers zijn als kartonnen doosjes uiteen getreden en het lijkt alsof de stukken achteloos verspreid zijn

neergekwakt. Toch heeft het nog een half bataljon gekost om dit 12 hectare groot terrein te veroveren. Hier zijn de menselijke proporties tot waanzin gebracht en als we naar de 50 meter dieper gelegen zee staren realiseren we ons dat dit nog niet eens zolang geleden gebeurt is. Nu rijd je vanuit Limburg in een ruk, in een uur of zes naar Normandië. Toen, in december 1944, hield voor mijn ouders de wereld bijna op in de Ardennen. En het heeft de geallieerden een half jaar gekost om van hieruit in Limburg te komen en ten koste van wat niet allemaal?

De schrijver van de Michelingids suggereert op deze dag ook nog een bezoek aan Bayeux. Ik weet niet hoe die samenstellers van reisgidsen dat voor elkaar krijgen, hoogstwaarschijnlijk heeft deze samensteller een Amerikaanse inslag: 'Europa in vijf dagen'! Wij krijgen het in ieder geval voor vandaag niet meer rond, vandaag halen we Bayeux niet meer. Een poging tot verklaring van de waanzin, in de vorm van een wandtapijt, moeten we vandaag aan ons voorbij laten gaan, maar we hebben nog enkele dagen om te studeren.

Normandië heeft een geweldig landschap. Als je het 'Nederlandse gekneuter' gewend bent: huisje, boompje, beestje, dan werkt dit landschap verlichtend. Je hebt weer ruimte om te ademen, er is weer licht en lucht. Er staat niet elke halve meter iemand op je tenen. Je kunt vanuit het ene dorp geen vijf andere dorpen zien. Een rit in dit landschap is een verruiming van blik en geest. Houdt er wel rekening mee dat de schrijver van de reisgidsen blijkbaar gewend is aan deze verhoudingen, hij *timed* de afstanden en objecten, geschikt ter bezichtiging, steeds veel te optimistisch. Je hebt altijd tijd te kort. Maar ze zijn leuk, die stadjes. Als je in Honfleur de lichtreclames wegdenkt, kun je je zo in een piratennest wanen. Geen wonder dat hele hordes Franse schrijvers hier hun uitvalsbasis vonden. Deze stadjes spreken je verbeelding aan. We pakken gezellig een kopje koffie in de haven en bespreken een dag met typische, tamelijk Engels, aandoende dorpjes. Vragen ons af of de Normandische dorpjes nu eigenlijk Engels aandoen, of de Engelse

dorpjes Normandisch lijken? Waar zijn al die appelboomgaarden voor al die cider en calvados? Of denken wij hier nog steeds te Nederlands in termen van plantages met honderden boompjes in rijen van tien?

De kerk van Honfleur is werkelijk adembenemend. Geheel van hout buiten de stenen fundamenteën, er was een tekort aan metselaars maar niet aan timmerlui! Nou, dan bouw je hem toch van hout. Een paar eeuwen later werd Le Havre belangrijker als havenplaats en er moest een brug komen: ook adembenemend. De 'brug van Normandië', eerst een hangbrug en daarachter, net zo adembenemend een brug in de vorm van een achtbaan, en dat alles voor slechts 5 euro's.

Het trauma van je eerste Franse schoolboekjes dwingt je om Mont St. Michel te bezoeken. '*En route pour le Francais*', meen ik me te herinneren, heetten die boekjes en een van de eerste foto's, verbonden aan het leren van de Franse taal, was een foto van Mont St. Michel. Dus ook dat moeten we zien. Tegenwoordig ligt het tussen de schapen en niet meer tussen de golven. De verzanding heeft zulk een graad bereikt dat golven niet meer voorkomen. Dijken en kanalen hebben hun dichtslibbende en dus verwoestende werk gedaan. Men overweegt om de dijken weer te slechten, op deze manier wordt de doorstroming rond het eiland bevorderd en spoelt het zand weer weg. Ook met schapen rondom blijft het een magnifiek gezicht: een historisch manifest geschreven in steen en hout. In de zomer zou ik dit niet willen bezoeken. Reeds nu struikel je over via kakelende koptelefoons centraal geleide Koreanen, in het seizoen kom je helemaal niet meer vooruit door de mensenmassa's. Net de avond van tevoren hebben we op de Franse televisie 'De Naam van de Roos' gezien. De grandioze verfilming van het onleesbare boek van Umberto Eco. Je waant je weer terug in die tijd als je de kloostertuin van Mont St. Michel doorbanjert of een blik werpt in de zaal der schrijvers en de refter van het op de top van de rots gepriemde klooster.

Zoals het ging met Mont St. Michel zo gaat het ook met het tapijt van Bayeux. In je vroegste geschiedenisboekjes staan hiervan afbeeldingen. Je kon je geen voorstelling maken van de werkelijkheid van dit stripverhaal, maar het is werkelijk een stripverhaal op een lange lap linnen geborduurd. Stripverhalen zijn blijkbaar in onze genen verankerd. Reeds de middeleeuwer wist dat dit een geweldige manier was om indruk te maken en om de aandacht vast te houden. Daarvoor werd dit gebruikt: een publiek stripverhaal dat in de kerk hing en dat iedereen kon lezen. En als je niet kon lezen, wat vaker voorkwam, dan kon je het toch begrijpen, want dat heeft een stripverhaal zo in zich.

We bezoeken het historische stripverhaal van Bayeux. Het geeft geen verklaringen, buiten het eeuwenoude gegeven dat mensen zich niet houden aan afspraken. Geen verschil met GTST of Suske en Wiske. Het verklaart alleen wel waarom de Engelse dorpjes zo Normandisch aandoen.

Als we dan al de Michelingids volgen moeten we ook tot het bittere einde gaan. In ons dorp staat in de gids een restaurant genaamd *chez Marion* aangeprezen als uitzonderlijk goed, vooral op het gebied van *fruits de mer*. Als afsluiting van ons kort verblijf vinden we dat we dit restaurant moeten bezoeken. We bestellen de *fruits de mer* als voorgerecht, in de gids omschreven als de grootste stapel *fruits de mer* die de schrijver ooit had gezien. De stapel is indrukwekkend. Op een bed van zeewier (“dat kunt u niet eten” zegt de ober) ligt een verzameling die we net vanmiddag tijdens onze strandwandeling ook gezien hebben (“de rest kunt u allemaal eten”, zegt de ober). Opgediend met twee sausjes erbij. We hebben afgesproken over de rand te gaan. Wat zij eten, eten wij ook. Er wordt een garnituur aan bestek naast ons bord gelegd. Een rij martelwerktuigen: pinnen, tangen, vorken en scharen. Naast ons zit een Frans echtpaar en die beginnen al die schelpen leeg te plukken. De oesters zijn lekker, maar dan de strandschelpen en zeeslakken met inhoud. Margaret geeft het al vlug op en beperkt zich tot de langoustines en gamba’s. Maar ik zet door, halfgare mosselen,

wittige tot rozige strandschelpdieren, vette zeelakken en zee-egels. De zee-egels hebben een behandeling ondergaan die de inhoud hebben veranderd in iets onbetekenends, iets slijmachtigs, iets dat qua inhoud en geur meer aan uitwerpselen doet denken. Als dan de inhoud van een schelp nog enige spastische bewegingen begint te maken terwijl ik met een martelwerktuig probeer de inhoud van de schelp te scheiden teneinde deze te verorberen heb ik het gehad. Deze 'haute cuisine' is te hoog gegrepen voor deze boer, ik beken: ik geef op! De glimlach van de ober vind ik cynisch, als deze de resten van onze *fruits de mer* opruimt.

De voortzetting van de maaltijd is volledig in overeenstemming met de 'drie sterren' die de gids voorspelde. Het dessert is zelfs onovertroffen goed, waarvan akte!

We rijden naar huis, we zweven over de Franse autobaan. Jeroen, mijn jongste, belt ons via GSM en vertelt dat hij met een 'vrachtje' naar Parijs moet: "Zwaai als je me tegenkomt", maar die kans is klein, want Frankrijk is groot!

In België kan Margaret nog maar net een grote kuil in het wegdek ontwijken. Later vertelt m'n zoon dat hij met zijn 21 meter lange combinatie en z'n 18 wielen, op de terugweg zonder lading, met een wiel in die enorme kuil terecht is gekomen, waardoor de computergestuurde vering geheel van slag raakte. Hangend aan het stuur heeft hij zijn gevaarte langs de weg stil moeten zetten zodat de rekendoos de teugels weer in handen kreeg.. Het is nog steeds een beetje 'oorlog' in België!

Pipa (Uit 't Faktuweeltje maart)

Wij gaan naar 'n rommelmarkt. Eigenlijk doen we dat nooit, maar sinds mijn zoon z'n karige inkomsten een beetje probeert op te vijzelen is het een handig excuus. Ik kom altijd met iets naar buiten. Mijn vrouw vindt het maar flauwekul: "We hebben al zo véél rot-zooi", zegt ze altijd. Waar ik immer op gespitst ben zijn spullen, boeken bijvoorbeeld over de mijn. In de hoop ooit eens een foto van mijn vader te zien, die best een hoog dier was op die koel, maar een foto... nooit. Ik denk dat hij niet zo van foto's hield, vond dat maar flauwe kul, allemaal. Hé, een boek over 'de Bouwers' een verslag in boekvorm over het werk van 'het beambtenfonds' in de jaren 1944-46. Ik duik er in en verdomd, het bestuur van de afdeling ON I met een groepsfoto en mijn vader! Een prachtige foto... dat ben ik, zonder baard dan! Ik krijg nog 2 euro van de prijs af, toch nog duur 5 euro, maar ja voor je vader zaliger. We verlaten de hal en gaan gezellig een kopje koffie drinken, waar ik natuurlijk meteen aan het bladeren sla. Tussen de achterste bladzijden vind ik enige postzegels, niet veel soeps, Indonesië of zo. En dan tussen de laatste twee pagina's weer enige postzegels, maar nu beneemt het me de adem. Bund 1955 *Helper der Menschheit* blauw, hoogste waarde. Ik ken de prijzen niet uit m'n hoofd, maar ik weet dat dit wel eens veel waard kan zijn. Thuis gekomen klim ik meteen in de catalogus... zo'n 130 euro! En, ik heb hem zelf nog niet eens. De serie is nu compleet en apentrots laat ik hem aan mijn vrouw zien. Broodnuchter zegt ze: "dan heb je 80 euro meer verdiend dan je zoon, want die heeft daar de hele dag z'n voeten plat gestaan en staan te verrekken van de kou en hield na aftrek van de kosten zo'n 50 euro over. Toen zoonlief thuis kwam heb ik hem een paar tientjes in de hand gestopt. En mijn vader kijkt tevreden vanaf z'n foto, 35 jaar na zijn dood, alsof hij zeggen wil: "Heb ik dat niet goed gefikst, na al die jaren?" Die pipa toch..

.

Juliaantje (Uit 't Faktuweeltje april)

Ik moet bij pater Prefect komen! Oh jeetje, dat is wat, dan is er iets niet in orde, dan heb je wat uitgevreten. Op het Bernardinuscollege in Heerlen had je toen, naast de directeur, de eigenlijke baas en dat was Bijlsma die je op de trap altijd een draai om je oren gaf. Dan had je nog pater Prefect, die regelde de rest. Die deed ook de buitenschoolse activiteiten, waarbij hij, in tegenstelling tot zijn seculiere collega's van tegenwoordig, altijd klaar stond voor de leerlingen, óók in het weekend. Dus de dansclub, de missieclub en het schoolblad: hij zat er altijd bij. Nu moest ik bij hem komen... "Jos, jij zit toch in de postzegelclub?", (hij kende iedereen bij z'n naam!), "jij bent toch zelfs door pater Ficq gekozen tot voorzitter, is het niet?" "Ja pater, dat klopt." "Wij moeten een foto maken voor het feestboek en daarin staan alle buitenschoolse activiteiten, dus ook de postzegelclub: pak een stockboek mèt pincet en dan maken we een kiekje!" (Ik blij dat dat alles was.) Bij pater Ficq in de club kreeg ik mijn duurste 'Juliaantje' voor een prikkie: de tien gulden blauw gestempeld voor 2 gulden. En blij dat ik was met deze aanwinst. Die twee gulden waren ook nog eens voor de missie, dus daardoor was deze onmogelijke uitgave naar thuis toe ook nog gerechtvaardigd. Daar moet ik opeens aan denken als ik naar de TV zit te kijken bij de uitvaart van de 'Oma des Vaderlands'. Ik ben helemaal niet koningsgezind, maar potverdrie, bij de uitvaart, die ik noodgedwongen mee moet maken omdat mijn vrouw het zó graag allemaal wil zien, houd ik het maar met moeite droog. Hoe ouder hoe sentimenteler lijkt 't wel. Zij is mijn koningin, langer zal Trix het niet houden en Willem zal mijn langste tijd niet duren. Zij was herkenbaar op de postzegel, net als in het gewone leven. Trix vind ik nog steeds de koningin van Suriname op die stippeltjeszegels. Juul was ook mijn Oma, zoals de oma's voor mijn kinderen waren: vooroorlogse vrouwen zonder flauwekul waarop je kon vertrouwen!

Afstanden

Frankrijk en België strubbelen aanvankelijk nog wat tegen. In België sluiten ze zelfs de hele autoweg gewoon af en sturen ons midden in de nacht, in colonne, achter grote vrachtwagens op smalle hobbelige wegen dwars door slaperige dorpen, zo'n veertig kilometer lang. Wat met borden als omleiding begint heet eerst *déviat-ion A* en verandert dan zonder reden in *déviat-ion C*. In Frankrijk begint het te onweren en te gieten en prompt spoelt Margaret in Lyon de verkeerde tunnelbuis in. Overdag zou dat een onoverkomelijke fout geweest zijn, maar om 4 uur in de ochtend maakt dat niets uit, je spoelt door, draait gewoon om en na verloop van tijd ben je weer op de goede baan. Daar waar de Provençaalse goden heersen, laten ze ons weten dat ze met al die tegenwerking niets op hebben: achter Montélimar begint het zonnetje vrolijk te schijnen.

Maar zomaar mag je van de goden de Provence niet in: in Bollène is de weg om onverklaarbare redenen plotseling afgesloten. Later horen we dat de winter rauw en guur was met heel veel regen. In Bollène is de brug compleet weggespoeld. Even later staan we pal voor een *Intermarché* waar we goedkoop kunnen tanken en weer even later rijden we bijna zo een *Lidl* binnen waar we voordelig elementaire zaken als water, brood en kaas kunnen inslaan, de goden hadden hun vooropgezette bedoelingen.

We naderen onze verblijfplaats met rasse schreden en toch valt het ons op dat de richtingborden daar anders over denken: hoe dichter we bij Carpentras komen, hoe meer kilometers de borden aan geven. Eerst zijn we 13 kilometer verwijderd, verderop en duidelijk dichterbij zitten we op 14 kilometer, dan opeens op 25! De verbazing slaat volledig toe wanneer we, na slechts één kilometer verder, opeens op het bord lezen dat we maar 9 kilometer van Carpentras verwijderd zijn. Die Fransen toch!

Het welkom op de camping is als vanouds: even hartelijk en vriendelijk. De nieuwtjes worden doorgegeven: Michèl de

‘Normandiër’ zal dit jaar ook komen en Ms. Méteo is omgekiept, veertien dagen nadat hij vorig jaar in september de camping verlaten had viel hij dood om! Pépé en Mémé onverslijtbaar, al in de negentig, komen in juli toch weer en Mdm. Muellère komt dinsdag. We doen maar alsof het allemaal nieuw voor ons is, het meeste wisten we allang. Ik mag dan nog even klagen over alle omleidingen, anders ben ik geen echte Fransman, zegt Marie-Françoise. Direct daarna klaagt zij dat ze zoveel werk heeft gehad aan de gebroken arm van madame en de gebroken heup van Mdm. Toto. Het blijkt dat de oude madame en de hond van Mdm. Toto, de winter in de Ardèche hebben doorgebracht, onder haar toezien oog: “die hond is gek en madame is ook moeilijk!”

Twee uurtjes later is onze voortent opgezet en begint het paradijselijke leven. In Bédoin zelf is niet veel veranderd: er is een pizzeria bij gekomen en een groenteman verdwenen.

We eindigen deze dag in een klein restaurantje in Bédoin bij een voortreffelijke maaltijd en een goed glas.

Het terras van André is de volgende ochtend ons doel en ’s middags zoeken we onze wijnboer in Flassan op. Helaas heeft hij geen ‘*en vrag*’ meer, maar “of het dan een AOC’tje mag zijn, kost maar 40 centimes per liter meer”. We krijgen een wijntje, voor 2 euro de liter, met een bouquet en een geur en kleur, dieprood met fruitig-romige afdronk, onovertroffen! Ik vertel hem van de Nederlander die in Bordeaux een wijnkasteel gekocht heeft en daar al na twee jaar de ‘*médaille d’or*’ gehaald heeft en het jaar daarop een wereldmédaille. Mijn verhaal over zijn speciale aanpak: geen chemie met begroeiing tussen de wijnranken, spreken hem wel aan. Hij wil weten waar dat kasteel ligt, ik weet alleen de naam (*Chateau de la Garde*) en de naam van de eigenaar (Ilya Gort). Ik beloof hem het boekje van de zomer mee te nemen.

Een stralende zon begeleidt ons de volgende dag naar Carpentras waar we de antiek- en rommelmarkt bezoeken. Er blijkt ook een culinaire markt te zijn waar je een speciale likeur en de specialiteiten van Carpentras kunt proeven. Een batterij schrijvers, die hun

werk signeren, is aangeschoven. De schrijfster van een kookboek, Andrée Maureau, weet het goed te brengen en signeert uiteindelijk dan ook haar kookboek “voor Margaret, die Jos met smaak vanuit de keuken in de teugels houdt, met mijn sympathie en smakelijk eten!” Ze heeft het in één oogopslag goed gezien. We vervolgen onze weg via Mormoiron en de ‘aspergemarkt’. Het is een gewone markt, maar je kunt er ook asperges kopen en wij vallen voor het ‘witte goud’. Diezelfde markt, maar dan twee keer zo groot, vinden we ’s anderendaags in Bédoin en dat levert twee moten zalm op, in combinatie met die asperges.... jonge jonge wat is het allemaal weer lekker!

Al die calorieën moeten ook benut worden en we besluiten te gaan wandelen. We nemen de kaart ter hand en willen langs de onderkant van het massief lopen. Daar heb je de ‘GR 91’ de *Grand Randonnière 91*. Dit is een wandelroute over grotere afstand, zoals je bij ons het ‘Pieterpad’ hebt. Je loopt dan in een grote boog om Bédoin heen, van het noordwesten naar het oosten. Er is altijd veel te zien in het voorjaar. Heel veel planten bloeien uitbundig. Kruiden, tijm en rozemarijn, bremstruiken geuren olieachtig, de natuur laat zich van zijn uitbundige kant zien. Op een puinstaat blijft Margaret opeens stokstijf staan: “kom eens vlug kijken, vlug!” Er kruipt een heuse schilpad, groot formaat, zo’n 40 centimeter. Ik pak hem op en bekijk hem op mijn gemak. Het is een vief kereltje die al vlug kop en poten weer uit zijn schild steekt om te luchtfietzen. Komen schildpadden hier voor? Ik zou het niet weten, beter maar weer gewoon terugzetten. De wandeling van slechts 4 kilometer, kost ons toch 2 uur. Het terrein is geaccidenteerd en dat zal wel de oorzaak zijn. Voldaan over zoveel avontuur komen we bij de camping terug en vertellen Marie-Francoise over onze ontmoeting met een ‘wild beest’. Volgens haar komen schildpadden niet op de Mont Ventoux voor. Ik zoek het op in de immer aanwezige literatuur en het blijkt zich om een ‘Grieks schildpad’ te handelen. Hij moet uitgezet zijn. We liggen de hele nacht wakker, piekerend

over die eenzame schildpad, die daar nu in de kou en hongerig over de stenen kruipt.

Meteen de volgende middag weer die wandeling om naar de schildpad te zoeken maar hij is weg, verdwenen. We vinden wel, nu we wat oplettender geworden zijn, meerdere verschillende orchideeën: onder andere vliegenorchis en mannetjesorchis. Als ik op mijn buik lig om ze te fotograferen, schiet links van me 'iets' weg in het gras, toch maar even opletten! Grote opwinding als we terugkomen: we hebben weer 'wilde beesten' gezien: orchideeën! De oude madame schudt meewarig haar hoofd en zegt dat als je orchideeën wilt zien, je maar eens onderaan de camping moet kijken, daar waar de gehandicapten altijd zitten (ze bedoelt het tentenkamp), daar staan ze met de bosjes. We gaan kijken, begeleidt door de fluitende nachtegaal en de kwakende kikkers in het dal: en waarachtig ze staan er, maar ze bloeien nog niet helemaal. We struinen door alle aanwezige literatuur en halen hulp bij Mdm. Muellère. Maar zij weet het ook niet. We kopen een Franse flora, en daar staat hij: de *Limodorum abortivum* (In het Duits: 'Dingel' en in het Nederlands: 'Paarse aspergeorchis') Hij geeft de voorkeur aan kalkgronden en beschutte plaatsen, stenige gronden en verlaten wijngaarden, ook wel in de zogenaamde 'truffières', de truffeleikgaarden. Vaker ook in naaldbossen. Van alle beschreven plekken vindt je stukjes terug op onze camping.

De natuur is wat laat dit jaar, vindt ook André. "De winter is nog steeds niet voorbij", zegt hij: "het blijft veel te koud, het moet warmer worden!" Dat is nog eens andere koek, normaal klaagt hij altijd over de warmte, maar in het voorjaar is alles anders dan in de zomer.

Het weer dwingt ons om te wandelen. Deze keer lopen we dezelfde 'GR 91' maar dan een stuk oostelijker. Je ziet meteen het verschil, ligt het eerste gedeelte aan de ingang van het dal, met vochtiger en schaduwrijkere plekken en dus ook een uitbundigere bloemenpracht, dit oostelijk deel is droger, minder vruchtbaar door de vele puinstaarten die vanaf de berg het dal in vloeien. De planten zijn

stugger en ruiger. We komen uit bij St.Éstèphe en struikelen over een opgraving. Dit lijkt wel een Romeinse villa. Vooral de indeling laat bij mij meteen de fantasie op hol slaan. Een centrale ruimte met aan weerszijden allerlei vertrekken. Dat moet de keuken geweest zijn: een boogje in de stenen muur! Het hadden anders stallen kunnen zijn of hokken, maar dat boogje brengt het geheel tot leven, dat kan alleen maar voor mensen bedoeld zijn geweest. Je mag het terrein natuurlijk niet betreden, maar madame Muellère en ik kunnen onze nieuwsgierigheid niet bedwingen. In Frankrijk luidt het motto: Niets mag en alles kan! Dus lopen we ademloos tussen de resten. Tja die Romeinen wisten wel waar ze hun huisjes bouwden: het uitzicht is adembenemend. Je hebt een grandioos overzicht over het totale dal. Die gepensioneerde Romein zal daar, vanuit z'n gemakkelijke stoel met een goed glas wijn in de hand, genoten hebben van het heerlijke klimaat en blij zijn dat hij uiteindelijk van dat gore klimaat in Germania verlost was. Terwijl we zo staan te dagdromen zweeft opeens een roofvogel over onze hoofden. Aan de spanwijdte van z'n vleugels te zien moet dit wel een grote jongen zijn, iets in de richting van een adelaar. Die zullen hier toch wel voor komen. Het gezicht is werkelijk fantastisch, hoe die joekel daar op z'n dooie akkertje in de lucht zweeft, soms zelfs moeiteloos stil hangt. Opeens krijgt hij iets anders in de zin en zwaait af richting Flassan. Margaret wordt altijd helemaal lyrisch als ze roofvogels ziet. Alleen het bepalen van wat voor soort het nu eigenlijk is, is altijd een probleem: vaak kun je alleen op de vleugelspanwijdte afgaan. Ze heeft nu wel de verrekijker bij zich, hé de verrekijker, hoe is 't mogelijk.

Er drijven plots donkere wolken over. Ze horken wat aan tegen de Mont Ventoux. Dit zou wel eens een... en voordat we het in de gaten hebben moeten we snel onze regenjassen aan trekken. Ik zie al vlug dat het niet lang zal duren, maar Margaret raakt bij de eerste hagelsteentjes in paniek. Hebben we niet net gezien hoe verwoestend de kracht kan zijn van het water? Een binnenweg, onverhard, is integraal twee meter uitgeschuurd door een enorme regenbui,

afgelopen winter. Er stonden enkele huizen op nog geen meter afstand. We denken aan het verhaal van een Nederlander die in Bédoin een huis heeft en daarbij afgelopen zomer een zwembad heeft laten aanleggen. Deze winter is het complete zwembad weggespoeld en stonden de fundamenteën van z'n huis bloot. Het water kan hier enorme krachten ontketen. Schichtig kijken we van onder onze capuchons naar een lange bochtige weg. Schuilen zou een optie zijn als er een schuilgelegenheid in de buurt was, maar we lopen langs de weg tussen St.Éstèphe en Les Baux en er is geen plek om te schuilen. Doorlopen is het parool en als we in Les Baux zijn is de regen alweer opgehouden. Vijf minuten later moeten we de regenjacks alweer uitdoen omdat de zon warmte begint te produceren onder het nylon. In het dorp loopt een vrouw haar tuin in en zegt, als ze ons met onze regenjacks ziet worstelen: "Tja, je bent in de bergen hè!"

We sluiten deze vakantie af met een wandeling naar het *Lac du Paty*. Dit is het op één na oudste stuwmeer van Frankrijk, aangelegd ergens eind zeventienhonderd. Vorig jaar was al bekend dat het leeg stond. Een keer in de dertig jaar laat men het meer leeg lopen om de stuwdam en de bodem schoon te maken. Wij kennen het alleen gevuld dus dat lijkt me wel gaaf om te zien. We halen een wandeling uit het boekje 'Wandelen met Émilie in de Provence'. Voor in het boekje staat dat de wandelingen geschikt zijn voor opa's en oma's met hun kleinkinderen. Als we op de top van de Madeleine staan zo'n 300 meter hoger dan het uitgangspunt Carombe, verzucht ik: "dat moeten zeker grootouders van 26 jaar zijn!" Maar het *Lac du Paty* is inderdaad 'vet gaaf' zou mijn jongste zoon zeggen. 'Verboden te baden'... Waar? Een stom gezicht als je er voor gaat staan. De klim die volgt, is vermoeiend maar geeft wel fantastische uitzichten. Je kijkt helemaal naar Avignon en hebt een geweldig uitzicht op het kasteel van Le Barroux. Op de terugweg komen we langs de kapel van de Maagd Maria die halverwege Madeleine en Carombe staat. Mdm. Muellère zegt dat de kapel verschrikkelijk verpest is doordat men de hal blauw

geverfd heeft. Gelukkig vonden de Fransen dat ook want als we ervoor staan is de hal roze gekleurd, wat een opluchting! Voor deze wandeling stond in het boekje 2 uur, maar wij doen er natuurlijk weer 4 uur over en zo gaat dat nu al de hele vakantie. Afstanden tellen hier niet, als je de gidsen moet geloven. Als je toch de tijd hebt...

Op de terugweg naar huis worden we wreed herinnerd aan de rauwe realiteit: het regent vanaf Lyon tot in Luxemburg en toen was er geen water meer over. Thuis is het koud maar wel droog, gelukkig.

Provençaalse Filatelie (Uit 't Faktuweeltje mei)

Heb de laatste bijeenkomst gemist, zat in Frankrijk, in de Provence. “Ah”, zult u denken: “dus geen postzegels!” Mis! Als je er mee besmet bent, blijf je er altijd mee bezig. Bij aankomst, overhandigt mijn campingbazin afgescheurde postzegels die ze voor me opzij gelegd heeft. En de volgende dag ontmoet ik Ben, mijn Deense postzegelvriend, die hier een huisje heeft. We spreken af om een avond te ruilen. Hij verzamelt *Tyksland* (Duitsland) en natuurlijk Denemarken en FarOer. Ik heb mijn Duitse doubletten meegesleept en kan hem van een paar ontbrekende stukken voorzien. Hij heeft zelf een mancolijst gemaakt en kan dan meteen op zijn laptopje controleren of hij de zegel mist. Zelf gemaakt programma, ik zit verbaasd te kijken hoe de gepensioneerde met die laptop omspringt. Ik vind veel motief en ruil er maar wat op los. Ik weet nooit wat ik heb maar kan alles gebruiken. De waarde van zijn tien zegels is omgekeerd evenredig aan de stapel zegels die ik bij hem weghaal, maar wie maalt erom. Ik loop er al jaren mee te sjouwen en ben blij dat ik hem een plezier kan doen. We krijgen het over de club. In zijn woonplaats zijn er twee. Ze verzamelen allemaal Denemarken en daarnaast Duitsland, Zweden en Groenland. Nederland en België wordt bijna niet verzameld, jammer! Hij klaagt over het uitgiftebeleid en dat daardoor zoveel verzamelaars stoppen: het is gewoon te veel. Het uitgiftebeleid is een ziekte die de filatelisten teistert en veel slachtoffers maakt, ook in Denemarken. Hij is in 2000 met Duitsland gestopt: te veel en te duur! Ook in Denemarken legt ‘de baas’ steeds meer beslag op vrije tijd. Veel werkende mensen hebben geen tijd of mogelijkheid om aan het verenigingsleven deel te nemen. En de werkelozen hebben nergens zin in, zul je nu altijd zien! Niemand vindt je meer voor het bestuur en de harmonie waar hij lid van is, een wereldbekende semi-militaire band, kan geen *nachwuchs* meer vinden. Overal in de wereld is het ‘t zelfde!

De leerlingen van tegenwoordig?

Laatst stond het levensverhaal van een *captain of industry* in de krant. Hij werd bejubeld om al datgene wat hij bereikt had: veel geld en roem. Wat vooral indruk maakte was dat men vond dat hij zo ‘*Bourgondisch*’ was. Hij kwam niet stressig over, hield van een goeie hap en een lekkere borrel, was aardig in de omgang. Blijkbaar had zijn carrière aan zijn manier van optreden niet veel veranderd of misschien kon hij zich die levenshouding juist daardoor wel permitteren. In ieder geval vond men hem een aangenaam mens en wie wil er nu niet door anderen als ‘aangenaam’ ervaren worden?

Bij deze man is het feit dat hij ‘*Bourgondisch*’ genoemd wordt blijkbaar een groot voordeel dat dus maatschappelijk geapprecieerd wordt. Als studenten of leerlingen er echter een ‘*Bourgondische*’ levensstijl op na proberen te houden dan fronsen men de wenkbrauwen. Da’s niet goed en bedenkelijk: leerlingen moeten hard werken, niet slempen, niet te losjes. Zo zie je dat bij de een ‘n bepaalde levenshouding goed is, terwijl het bij een ander in een andere leeftijdscategorie als slecht ervaren wordt.

Helaas doet voorbeeld volgen, goed voorbeeld doet soms volgen, slecht voorbeeld des te sneller. Dus toen studenten en leerlingen zich ook die aangename levenshouding gingen aanmeten was de maatschappij verontwaardigd. Al snel heten die leerlingen lui, dom en slecht.

Mij wordt door de samensteller van dit geschrift (’t eindexamenboek) gevraagd: “zijn de leerlingen van tegenwoordig dommer of luier dan vroeger?” Ik weiger te accepteren dat de leerlingen van nu dommer of luier zijn dan toen wij leerling waren of toen ik met lesgeven begon, maar de leefstijlen zijn veranderd en dat komt soms goed uit. Wanneer het echter niet van pas komt is iedereen natuurlijk verontwaardigd! Ze waren, zo ervaar ik dat, wel scherper, sneller, maar ook brutaler toen. Nu zijn ze trager, veel vriendelijker en ze zien wel wat de tijd brengen zal.

Hebben ze gelijk of ongelijk? Naast de voorbeelden die ze maar al te graag willen volgen, hebben veel kinderen ook ervaren wat ze liever niet willen navolgen: de gevolgen van het harde werken van hun ouders om de status ‘*Bourgondisch*’ te bereiken was geplaveid met de nare consequenties van overtrokken ambities. Echtscheidingen, hartinfarcten en alle andere overspannen nadelen. Het gevolg is dat ze vlugger tevreden zijn en ook met minder tevreden zijn: een stickie is vaak al voldoende.

Terugblikkend in de geschiedenis verbaas ik mij er altijd over dat ‘de Gouden Eeuw’ zo snel en definitief omsloeg in gezapigheid. De kinderen in die tijd hebben hetzelfde ervaren: *l’histoire se répète*. Nu kun je achteraf wel boos zijn dat ze het zo hebben laten verloederen, maar ze waren tevreden met wat ze hadden. Als je niet noodzakelijkerwijs hoeft te rennen dan loop je toch gewoon. Diezelfde intelligentie die in de ‘Gouden Eeuw’ gebruikt werd om rijker te worden, meer aan invloed te winnen en rijkdom te vergaren werd een eeuw later gebruikt om van het leven te genieten. Nù heeft zich dat verschijnsel in nauwelijks dertig jaar voltrokken. “Maar de *kids* zijn wel luier geworden?” Nee ik denk het dus niet: ze hebben hun geldingsdrang verlegd naar andere gebieden. Van ‘hoe wordt ik de beste in wiskunde’ naar ‘hoe kan ik het plezierigst leven’. Ze streven dan andere doelen na dan hun opvoeders zouden willen. Dat steekt natuurlijk die opvoeders, maar die ouderen geven wel zelf het voorbeeld.

“Maar dan nog even: zijn leerlingen dommer?” Absoluut niet! Die overtuiging heb ik sinds het aanhoren van een bezielende lezing door Sjeuf Felder. Het verhaal gehouden voor mijn 6 Vwo’ers ter voorbereiding van een tentoonstelling die de leerlingen zelf zouden inrichten. In het Natuurhistorisch Museum van Meerssen, in het kader van hun eindexamenwerkstuk dat ze, zo’n 15 jaar voordat het profielwerkstuk werd uitgevonden, voor het vak Biologie moesten maken. Felder is een ouwe koelpiet uit Simpelveld, die zich opgewerkt heeft van mijnwerker tot geoloog, voornamelijk

door avond- en zelfstudie. Hij is vooral bekend geworden door het werk dat hij samen met zijn broer, ook geoloog, gedaan heeft in de vuursteenmijnen te Gronsveld. Hij begon zijn lezing in het dialect, mij zonk de moed direct in de schoenen, zeer onterecht zoals later bleek. Bij zijn laatste eigen expositie werd hij uitgenodigd zijn vondsten te laten zien in het *British Museum* in Londen. Zijn tentoonstellingsbuur was de ‘grote’ Richard Leakey, die hij persoonlijk kende en tutoyeerde! Sjeuf poneerde de stelling dat de mensen die zo’n 30.000 jaar geleden in die mijnen bezig waren en perfecte werktuigen maakten uit het gedolven vuursteen, beslist niet dommer waren dan wij. “Probeer zelf maar eens die werktuigen te delven en te maken, een schier onmogelijke taak voor die ‘handige’ en technische mens van nu. Ik ben er van overtuigd dat als je een kind van toen, nu zou opvoeden, ’t net zo snel met een computer of met een fiets of brommer zou kunnen omgaan, dan onze eigen kinderen” Diezelfde hersenen die 30.000 jaar geleden ingenieuze constructies bedachten om vuursteen te delven uit onderaardse mijngangen en om de vuurstenen te splijten om messen en bijlen te maken, worden nu gebruikt om de computer te bedienen. Goeie evolutionaire ontwikkelingen, dingen die bewezen hebben voordelig te zijn in de loop van de evolutie, verdwijnen niet zo snel.

Hoe zit het met de Bourgondiërs zelf? Die hadden die levensstijl al heel lang maar zijn er nu achtergekomen dat, wil je die levensstijl kunnen handhaven, wel degelijk je intelligentie moet aanwenden om je in de keiharde wereld te kunnen handhaven. Dat betekent vaak ook hard en lang werken. In Frankrijk wordt hard en lang gewerkt en is de prestatiedwang in het middelbaar en universitair onderwijs heel groot. Er wordt veel meer verlangd van die studenten, niet alleen denken maar ook leren, gewoon van buiten knallen die hap en ophoesten wanneer gewenst. Vooral niet van: ‘dat zoeken we op in het studielandschap’. Het zou wel eens kunnen zijn dat ‘*Bourgondisch*’ een heel andere betekenis gaat krijgen

in de toekomst... Veel succes met al je energie, als je 'm maar goed gebruikt!

Bataille (Uit 't Faktuweeltje juni)

Afgelopen weekend zat vol met postzegels! Maar het was óók mooi weer en die combinatie zorgt altijd voor problemen. Op zaterdag moest ik natuurlijk naar Horst: COLF-vergadering en tentoonstelling (en natuurlijk ook een beurs...). Op zondag wilde ik eigenlijk ook wel naar de Leodiphilex in Luik. Toen ik dus zaterdagmiddag thuis kwam uit Horst zat mijn vrouw al een beetje verongelijkt te kijken en heb ik haar maar snel naar buiten getorst om van het zonnetje te genieten: "Het weekend is voor ons, dat weet je toch, waarom moet dat gezegeel nu altijd in het weekend". "Ja schatje, ik weet het wel, maar die vergadering daar kom ik niet onderuit, dat moet". Over Luik heb ik toen maar mijn mond gehouden. Komen we thuis ligt er een brief van een kennis die me de folder over Luik toestuurt, hij was al de derde om me te attenderen op de Leodiphilex. 'Heb je geen zin om mee te gaan?', vraag ik zo langs mijn neus weg. "Ach nee", zegt ze, "wat moet ik tussen al die postzegels... Maar als je nu 'ns zo vroeg mogelijk gaat en je zo tegen twee uur terug bent, dat kan toch ook, want ik moet óók de was nog doen en dan kan ik óók 'ns rustig de krant lezen!" Heebes! "Tuurlijk sjattepoemel ik ga zo vroeg mogelijk. Eerst krijg jij thee aan bed, en dan hebben we nog wat aan de middag... gezellig terrasje in Valkenburg misschien?" Even later zegt ze: "Waarom organiseren die postzegellui die tentoonstellingen altijd in mei en in oktober? Dan is 't altijd mooi weer. Als jullie een tentoonstelling organiseren vallen altijd de mussen van het dak! Waarom doen ze dat niet in januari of februari en in november?" Even sta ik perplex, maar dan denk ik: "ze heeft verdorie gelijk!" Zo'n prachtige tentoonstelling in Luik, kost zo veel tijd, geld en inspanning en in Horst idem. Je kon de bezoekers op een hand tellen, terwijl de entree gratis was. Let op mijn woorden: in 2007 in Klimmen, is 't in januari!

Keuzes maken (Uit 't Faktuweeltje augustus)

Eigenlijk moest ik die dinsdag naar de postzegelclub in Aken. Klein kluppie, maar altijd wel gezellig en ik vind er altijd wat. Maar voetballen... En op die avond Duitsland tegen Nederland. Al die half vriendschappelijk bedoelde opmerkingen met evenzo spitse cynische antwoorden, nee dat hoeft voor mij niet. Ik blijf liever thuis voor de buis. Eigenlijk kijk ik nooit naar het voetballen, ik weet dat de bal rond is maar daar houdt het dan ook mee op. De match Nederland-Duitsland echter, dat laat ik me niet ontgaan, dat wil ik wel, dan trekt de sensatie, stel je voor dat onze geliefde en gerespecteerde oosterburen op hun donder krijgen, daar wil je toch bij zijn! "Hé joh, de 15e", zeg ik tegen mijn zoon. "De 15e?", dan is er toch wat", zegt mijn vrouw. "Ja, zeg dat maar af, want dat geloof je toch zelf niet." Ze neust in de agenda en daar komt het noodlot: "Je wilde zelf uit alle macht naar de opera: de *Dreigrosschenoper*". En ik heb twee weken geleden die kaarten gekocht en goedkoop waren ze niet hoor!". Ik krimp in elkaar, verdorie ja, ik had die *Dreigrosschenoper* al 30 jaar geleden willen zien en het is er nooit van gekomen dus heb ik alle zeilen bijgezet om hem te zien. Dikke bult, eigen schuld, dan maar de videorecorder. Als mijn vrouw de videorecorder wil instellen, want zelf heb ik daar het geduld niet voor, blijkt dat hij het niet doet, 't beeld valt steeds weg. "Zul je nu altijd zien", brul ik uit: "net als je zo'n ding nodig hebt issie kapot!. Maar ... dat is onze recorder helemaal niet, wat is dit voor 'n kloemel, waar is de onze?" barst ik uit. Mijn vrouw wil geduldig uitleggen dat onze heer zoon... voor GTST ...maar ze krijgt de tijd niet om uit te praten. "Wat 'n flauwe kul, heb ik dat ding 'ns nodig, issie natuurlijk kapot", ik pak maar vlug m'n krant en trek me kniesorend terug. Alle hulpstroepen worden ingeschakeld en de volgende avond, na de opera, kijk ik tevreden naar die wedstrijd, want de afloop wist ik al, dat hebben ze tijdens het applaus verraden.

De echte Cicaden sterven uit!

6 juli 1997.

Vlak voordat wij in Bédoin arriveren is er een Nederlandse toerist verdwenen. Hij was gast op onze camping. Een oudere man, gepensioneerd leraar Klassieken uit Den Helder. Enigermate aange-tast door Parkinson en Alzheimer deed de omgeving hem goed, de zon en de droge atmosfeer, zoals de dokter het ook voorspeld heeft. Hij is brood gaan halen in het dorp en bij terugkeer de weg kwijt geraakt. Als wij aankomen is men reeds drie dagen aan het zoeken. Aangezien hij niet zonder zijn medicijnen kan, moet men aannemen dat het al te laat is voor een hoopvolle afloop. De eerste dagen wordt met helikopter en manschappen gezocht. Daarna resteert alleen nog het plaatselijke politiekorps. In de wanhoop der achterblijvers worden in het dorp pamfletten met zijn afbeelding verspreid en ook nog een helderziende uit Rotterdam ingeschakeld, een pedant figuur met secretaris en die als enige kwaliteit een grote mond heeft maar met de aanschaf van z'n cabriolet z'n helderziendheid blijkbaar kwijtgeraakt is, want zijn bijdrage lijdt alleen maar tot nog meer verwarring. Het buurtonderzoek levert op dat deze of gene de vermiste nog gesproken heeft. Hij vroeg de weg terug naar de camping. Volgens de oude madame hoeft men niet zo ver te zoeken en is hij op nog geen anderhalve kilometer afstand van de camping te vinden.

Het wordt zelfs nog een rel, als de helderziende zich bij gebrek aan tastbare resultaten met het politiebeleid gaat bemoeien en het gemeentehuis bestookt met allerlei insinuerende telefoontjes. Ik weet dat ik geen bijdrage kan leveren en houd mij afzijdig, laat de competenties over aan diegenen die ze ook hebben.

Uiteindelijk vertrekt de achtergebleven vrouw alleen naar huis, onwetend. Ontzettend triest als je alleen achterblijft en niet weet wat er gebeurt is, afgezien nog van de onmogelijke administratieve rompslomp die je dan ook nog eens over je heen krijgt, want officieel weduwe ben je niet! De Gendarmerie heeft haar hoop

gevestigd op de jagers in het najaar, die vinden altijd alles dat men aanvankelijk niet vinden kan.

Steeds weer, als we wandelen in de omgeving, houd ik me ook even bezig met de verdwenen man. Waarom heeft hij de weg terug niet gevonden? Wat waren zijn laatste gedachten en wat heeft hij als laatste gehoord en gezien? Allengs wordt me duidelijk dat die grote richel die zich bevindt tussen de voet van de Mont Ventoux en de camping de oorzaak is geweest van het malheur. Deze, door oker roodgekleurde richel, in de lokale kaarten omschreven als *carrière* (groeve) beneemt het uitzicht naar de camping volledig. Het is geen groeve: want voor mensenhand veel te groot! Het is, volgens mij, de schaafrand van een grote gletsjer die vanaf de hellingen van de Mont Ventoux naar beneden schoof zo'n enige tienduizenden jaren geleden.

Als we zo door het landschap sjokken en genieten van de steeds weer verbazende uitzichten die je om de haverklap aangeboden krijgt, dan vind je er vrede mee en je hoopt dat hij met zo'n uitzicht op z'n netvlies afscheid genomen heeft van het leven.

Drie jaar later vindt een jachthond op een onmogelijke plek een pet en men informeert de gendarmes. De onmogelijke plek wordt onderzocht en men treft enige resten aan, wat botjes, een bril, horloge: de Mont Ventoux is karig bij het teruggeven.

23 juli 2004.

Henny en Chris, destijds intensief betrokken bij de zoektochten, ontmoeten nog steeds als ze in Bédoin komen, de politieman Jean-Michel, die verantwoordelijk was voor de zoektochten. Hij nodigt ons uit voor een wandeling naar de plek waar men de resten van de onfortuinlijke Nederlander teruggevonden heeft. Aangezien de mogelijkheid om te wandelen door de aanhoudende droogte zeer beperkt is en je zonder toestemming het terrein niet in mag, grijpen wij de gelegenheid aan en gaan graag mee. Ik moet toegeven dat ook nieuwsgierigheid een rol speelt en al die vragen die in de loop der jaren alweer vervaagd waren spelen weer op. We slaan de

Chemin des Sablons in, een landweg die op nauwelijks tweehonderd meter afstand van de campingingang, van de hoofdweg afdraait. We rijden in de richting van de GR 91 (de *Grand Randonnière 91*) tot dat het niet verder kan. We stappen uit en vervolgen te voet totdat we op die GR 91 terechtkomen. Dit is het pad dat we in het voorjaar ook al ettelijke keren gelopen hebben, het is een soort ‘Pieterpad’, je kunt hiermee de hele streek doorlopen langs de voet van de Mont Ventoux. Vlak voordat het pad naar links afbuigt, vertelt Jean-Michel heeft hij hier nog met een Belg gesproken en hem de weg gevraagd naar de camping. Deze mijnheer vond hem er volkomen normaal uitzien en heeft hem vriendelijk de weg gewezen, waarop hij welgemoed zijn pad hervatte. De weg splitst enige tientallen meters verderop en daar moet de twijfel hebben toegeslagen. De splitsing leidt uiteindelijk weer tot een en hetzelfde pad, maar dit punt heeft hij nooit bereikt. Het bos rond de linker afsplitsing, heeft hem er toe aangezet, na tweehonderd meter, van de hoofdweg af te wijken en de heuvel te gaan beklimmen. Wij beseffen nu waarom we een lange broek en bergschoenen aan hebben moeten doen. De berghelling is steil en eigenlijk onbegaanbaar. We worstelen tussen jeneverbesstruiken en bremstruiken door. De brem is droog en stug geworden en krast langs je benen op een heel onaangename manier. Wil je van het uitzicht genieten dan moet je echt stil blijven staan, want het gruis en de stenen rollen onder je weg. Ondertussen besef je ook waarom we zo vroeg van huis moesten gaan: door de hitte gutst het zweet langs je lijf en gezicht en ik ben blij dat ik m’n pet op heb want anders lopen voortdurend de zweetdruppels over je bril. De rozemarijn en de immortelle geuren zwaar. Als we boven zijn, een heuvel van zo’n honderd meter hoogte, duiken we de eikenbosjes in. Hier groeit de mediterrane eik, stug en klein. Je moet er als het ware gebukt onderdoor lopen en oppassen dat de struiken niet in je gezicht krassen. Je hebt absoluut geen uitzicht meer op de omgeving als we uiteindelijk na enig zoeken, de plek vinden waar de resten gevonden zijn. Géén uitzicht, alleen maar struikgewas en lage

eiken. Geen wonder dat de helikopters niets gezien hebben, het lage gebladerte overdekt alles. Dus ook geen laatste vergezicht op zijn netvlies, die troost had ik hem gegund. Hij is onder de eikjes ineengezegen, uitgeput, geen wonder... na zo'n klim. Heeft beschutting gezocht voor de hitte en bleef daardoor onvindbaar voor de zoekenden.

Op de weg terug valt me op hoe droog het landschap is. Grote barsten in de grond geven aan dat het hier al 6 maanden niet meer geregend heeft. We moeten halverwege op onze bips naar beneden omdat het profiel van de schoenen toch niet genoeg blijkt en de rolstenen een normale afdaling onmogelijk maken. Opeens stopt Jean-Michel en hij zegt: "Hoor je de cicaden? Je hoort twee soorten, een die alsmaar op dezelfde toonhoogte tsjirpt en eentje die halverwege een toon omlaag gaat. Die laatste is de eigenlijke cicade van hier, wij noemen hem de *cigale* . Dat is de echte cicade van de streek. Die ander is import: de *cigalo* . Maar onze eigen *cigale* wordt zeldzaam, hij sterft ook langzaam uit!"

Ik weet zeker dat dat, het laatste geluid is geweest dat hij gehoord heeft, zeven jaar geleden, vlak voordat hij Hades pont passeerde.

De slag bij Pastory.

Reeds enige jaren smeulde het conflict. Onze artieste en haar man wensten zich niet te conformeren aan de reglementen van de camping en dat leverde jaarlijks een hoop bonje op. Zij stond daardoor al te boek als ‘camping-cat’ en recentelijk terroriseerden ze burens en buitenlui door het onmogelijke gedrag van drie Teckels, ruim voorzien van haar decibelkrachtig commentaar, zodat het geheel audiovisueel vrijwel ondragelijk genoemd kon worden.

Haar a-sociale vaardigheden hebben er al toe geleid dat zelfs ik mij voorgenomen had geen aandacht meer te schenken aan deze medekampeeders. Ergens is de kous af, de thee op, het laatste koekje gegeten, kortom, dan houdt het op. Zij anticipeerden daarop ruimschoots door evenmin nog ‘goedendag’ te zeggen, een situatie waardoor je door je goede burgermansfatsoen nog ongemakkelijker en erger nog: zelfs schuldig gaat voelen.

De campingleiding wist geen doorbraken te forceren, natuurlijk niet, want boven de moraal staan in de Provence natuurlijk altijd nog de ‘pecunia’ die, zoals iedereen weet, niet stinken. Dat het optreden van ons artiestenechtpaar al menig campingbezoeker tot waanzin bracht en heeft doen besluiten nooit meer terug te komen, is de directie even ontgaan onder het motto: ‘beter een vogel in de hand, dan de lucht van tien!’

Maar nu is er een ultimatum gesteld. Telefonisch is de tegenpartij medegedeeld dat maar één hond toegelaten is. Hoewel telefonisch Frans opeens verschrikkelijk moeilijk blijkt, zegt onze landvoogdes dat er geen twijfel over mocht bestaan: “maar één hond of anders wegwezen!”

Er ligt een vredige stilte over het land, maar het is een bedrieglijke stilte... een stilte voor de storm. Iedereen weet de datum van aankomst en vele geruchten doen de ronde. Er worden weddenschappen afgesloten of ze überhaupt zouden komen of dat ze juist zouden blijven. Men kijkt vooruit naar de schermutselingen die komen

gaan en vraagt zich af wie genoeg karakter zal laten blijken tegenover zoveel bot geweld dat zeker wel weer zal opspelen.

Het uur van de waarheid is het uur waarin *jeu de boules* word gespeeld. Voor de ogen van de verzamelde en verbaasde troepen jaagt opeens een auto met caravan het terrein op, zonder te stoppen dendert die trein naar beneden, waar meteen een plaats geclaimd èn bezet wordt. Van de leiding, zoals bij de meeste veldslagen, is niets te zien. Als de chef-staf van het hoofdkwartier zich meldt, zegt ze dat ze er niet aan denkt om er naar toe te gaan: men dient zich zelf te melden bij aankomst, zo staat het in het kampeerders-reglement. Een voorzichtige spion, in de vorm van de oude madame wordt vooruit gestuurd om eens polshoogte te nemen. De berichten zijn onduidelijk en verwarrend en niemand begrijpt wat de consequenties van deze onverhoedse aanval zullen zijn. Opnieuw worden er weddenschappen afgesloten: “ze blijven slechts een enkele dag” tot en met: “met die plank voor de kop, ze blijven gewoon.”

Reeds de volgende avond vindt de eerste provocatie plaats, ook nu weer tijdens het *jeux de boules*. Opzichtig paradeert ons echtpaar, triomfantelijk met alle keffende honden langs de hele campinggemeenschap, zonder ook maar één woord te zeggen... onmogelijk! Van de leiding zie je nog steeds niets. Zo blijven de troepen in verwarring achter, geplaagd door onduidelijke commando's en regels, geamuseerd door zoveel durf en brutaliteit. Het geheel lijkt te verworden tot een ware loopgravenoorlog waarbij in de fronten geen beweging zit.

Verkenning levert de wetenschap op dat er geen voortent wordt opgezet, dit leidt weer tot nieuwe weddenschappen. Van bewoners die noodgedwongen in de frontlinie moeten leven horen we dat het onophoudelijk gekef gecombineerd met vele luidruchtige echtelijke ruzies amper uit te houden zijn. Het zou bij de conventie van Genève verboden moeten worden.

De derde dag brengt opeens alle fronten in beweging. De aanmelding wordt meteen ook een afmelding, zo horen we uit het

hoofdkwartier. Ze gaan! Een zucht van verlichting gaat door de rijen der kampeerders. Een enkele cynicus zegt wel: “ze komen terug, let op mijn woorden!”, maar de hoop overvleugelt de realiteit en de rust keert terug.

Enige dagen later, wordt het *jeux de boules-concours* afgebroken. Het is tijdens de tweede ronde gaan onweren en men besluit het concours te laten voor wat het is en maar meteen aan de *apéro* te beginnen.

Als iedereen goed ‘op dronk’ is gaat er opeens een kreet van stilte door de gelederen. Een onverwachte aanval van de cavalerie op de rechter flank. Het is de kwetsbare vleugel en voordat iedereen zich realiseert wat er gebeurt stuiven ze weer het terrein op, niets en niemand ontziend, recht op het doel af. Die plek is bezet, dus dan maar tussen de wagens van de *garage morte*. Dit wordt de chef-staf te veel. Deze knoop moet doorgehakt. Er is voldoende alcohol aanwezig om de daarvoor benodigde moed te verzamelen. Ze stapt in haar strijdros en stuift naar beneden. Iedereen staat reikhalzend te kijken om maar niets te missen van deze schermutselingen. Er wordt flink verbaal gevochten. Eindelijk wordt de waarheid gezegd: ‘fatsoensnormen’ en ‘wie is hier nu eigenlijk de baas?’ Deze klap komt hard aan in het vijandelijke kamp en ze trekken zich terug op de hun aangewezen plaats, weg uit de schaduw als er zon zou zijn. Maar het weer heeft de oorlogsstemming overgenomen en er breekt een oorverdovend onweer los. Wanneer de strijdkrachten weer vereend zijn, in de schuur, blijkt dat er een ‘echt’ ultimatum is uitgesproken: één klacht over de honden dan is het ‘einde oefening’.

Twee dagen lang worden er weer weddenschappen afgesloten, maar het blijft verdacht rustig. De derde dag trekt de vijand zich echter terug, de capitulatie wordt getekend en de berichten uit het hoofdkwartier zijn gunstig. Ze trekken zich terug op een naburige camping en rust en orde is hersteld. Zal dit hoofdstuk dat eindigde in de slag bij Pastory nu afgesloten kunnen worden? Kampeerders blijft op uw hoede, deze vijand loert overal en altijd. Regelmatig

worden wij in het dorp door onvriendelijke blikken en een overdosis aan gekef herinnerd aan het altijd op de loer liggende gevaar van onbetamelijke artistiekelingen die zich niet weten te gedragen, vooral op vakantie. Voorlopig is de tirannie gebroken en kunnen we weer zonder harnas naar een feest. De verbale wapens worden in de achterkamers opgeborgen en zullen wel vergeten worden... kun je weer gewoon aardig en fatsoenlijk zijn!

Even een SMS-je.

Telefoons zijn noodzakelijk. Een leven zonder, kun je je niet meer voorstellen. Mijn generatie is er mee opgegroeid. Altijd is zo'n apparaat onder handbereik. Pas getrouwd was dat nog zo'n bakelieten model met een draaischijf aan de voorkant en, hoe trots, je had je eigen nummer. Overigens leverde dat nummer nogal eens hilariteit. Vaak vreemde telefoontjes, maar misschien ook weer wat minder vreemd als je bedenkt dat ik zeer actief was in de studentensociëteit, dus toen Margaret opgebeld werd met de mededeling dat de buikdanseressen onderweg waren, vond ze dat toch ook weer niet zo vreemd. Het bleek dat wij het telefoonnummer overgenomen hadden van een voormalige nachtclubbezitter! De verhuizing naar Klimmen leverde natuurlijk ook een ander telefoonnummer op, gelukkig vrij van vorige bezitters. Maar de overbuurman heeft precies dezelfde naam en het huisnummer verschilt weinig: 18 in plaats van 19, en hij prefereerde een geheim telefoonnummer vanwege een verschijnsel dat in die tijd nogal een rage was: 'de hijger'. Iedereen die de overbuur moest hebben keek in het telefoonboek, zag de naam die hij zocht en belde ons. Zijn hijger heeft ons antwoordapparaat volgehijgd. Maar ook, zondagochtend acht uur. Ik zeer slaperig! "Goeiemorgen mijnheer van den Bosch, is het voetbalveld goedgekeurd? Anders komen we van Waubach voor niets naar Ransdaal.". "Ik zou het niet weten hoor". "Maar u bent toch van den Bosch?" "Jawel, maar als u mij zou kennen, zou u weten dat ik niets weet van voetballen, ik denk dat u mijn overbuurman moet hebben van Termaar 18, maar die heeft een geheim telefoonnummer!" Een andere keer wilt iemand een VW-motor brengen die ik besteld zou hebben. Hij belt, heel argwanend nog drie keer op, bang dat hij met z'n motor blijft zitten en we krijgen bijna schreeuwende ruzie. Uiteindelijk kan ik hem overtuigen dat hij hoogstwaarschijnlijk die andere van den Bosch moet hebben... maar ja, die heeft een geheim nummer. Soms schrik je wel even: "met van den Bosch". "Met *ut Fien*, hartelijk

gefeliciteerd dat je opa geworden bent!” Toen bleef het even stil. “Spreek ik niet met *d'r Sjeng?*” Poeh, een zucht van verlichting aan de andere kant van de lijn bij *d'r Joepeman!*

De tijd van de huiscentrale en het antwoordapparaat kwam, daarna de *voicemail*, de ISDN en de ASDL en nu heeft iedereen een mobieltje. De kinderen op school telefoneren zich een breuk in de rondte en ik vraag me altijd af wie dat kapitaal aan telefoonkosten moet ophoesten. Laatst terroriseert een gabbertje het biologiekabernet. Hij zit in 'n les en belt steeds op met z'n GSM, zegt dan niets. Uiteindelijk leggen we de telefoon maar naast de haak. Hij had echter buiten de waard gerekend, want nu ik een keer opneem hoor ik het stemgeluid van mijn lesgevende collega, dat is hem zuur opgebroken.

Mijn jongste, in het bezit van een GSM, wilde ook altijd bereikbaar zijn voor z'n vrienden toen hij vaak in het buitenland zat: telefoonrekeningen van honderden guldens. In die business worden er een paar snel rijk. Uiteindelijk ga je toch voor de bijl en schaf je ook zo'n ding aan. Onze eerste mobieltje is nu versleten. So wieso formaat ijskast, vindt de jeugd. Tijd voor een nieuwe. Mijn oudste paradeert de hele tijd voor m'n neus met een nieuw model, inclusief fototoestel, leuk speelgoed. En gratis bij zijn nieuwe abonnement! “Hoe functioneert dat ding?” ”Kind kan de was doen!” is het antwoord.

Nu heb ik KPN enige tijd gevraagd of het niet mogelijk is om bij vernieuwing van mijn abonnement een nieuwe GSM te krijgen. Overal worden abonnementen aangeboden met gratis toestellen. Ik word telefonisch verwezen, kom onder andere terecht bij de NUON en daarna bij de Essent, of ik krijg een lieve juffrouw die helemaal van niets weet. Uiteindelijk verzekert mij een meneer van KPN dat het niet mogelijk is. Ik zeg: “dan zeg ik mijn abonnement op”, daar kan hij dan ook niets aan doen is het antwoord! Het nieuwe abonnement is inclusief een nieuwe telefoon, leuk klein model, inklapbaar, helemaal *up to date!* Bijgeleverd wordt een dik boekwerk in tien verschillende talen, maar ik houd me

meestal niet op aan die handleidingen: gewoon beginnen, zoals mijn kinderen dat ook altijd doen.

Nu gebruik ik zo'n ding eigenlijk bijna nooit, alleen op vakantie. Hier is het meer een kwestie van de vaart der volkeren en de kans op autopech die ons dwingt om zo'n apparaat aan te schaffen. Je moet de kosten ook niet onderschatten, al vlug loopt het in de tientallen euro's. Overigens, vóór de vakantie word ik, nadat we het nieuwe abonnement hebben afgesloten, onder etenstijd voortdurend opgebeld door KPN met de vraag of we het abonnement niet willen continueren met gratis telefoon, maar nu is het te laat. Lekker poeh!

Op weg naar het zuiden, zegt Margaret: "Je hebt toch niets te doen, bekijk je de gebruiksaanwijzing eens, dan kunnen we ook SMS-en. Dat is namelijk veel handiger en goedkoper. Ik heb met de kinderen afgesproken dat we voornamelijk zouden SMS-en." De weg van Dijon naar Lyon is lang, dus studeren maar, met het apparaat erbij. Maar het apparaat wilt niet. De weg volgend die het boekje aangeeft raakte ik steeds op raadselachtige wijze de weg kwijt en als ik dan uiteindelijk bij het menu 'SMS schrijven' aankom, wordt het ding eigenwijs. Telkens als ik 'Hoi Maarten' intikte, veranderde dat klommel 't in 'Hi Hi'! Wat ergerlijk. Na een uur kom ik erachter dat je aan moet geven dat je in het Nederlands wilt schrijven zonder automatische aanvulling en dus deze optie uit moet zetten. De daaropvolgende keer lukt het schrijven wonderwel, maar nu komt het hoofdstuk 'SMS verzenden'. En is het bericht opeens verdwenen, wel of niet verstuurd, niet meer terug te vinden, god alleen weet wie die SMS gekregen heeft. Dus maar opnieuw, maar nu begint hij weer eigenwijs zelf teksten te schrijven. Het 'Hi' laat ik dan maar staan, maar daarna komt er alleen maar wartaal op het scherm. Je kunt verdorie die aanduidingen onder in het balkje zo verdomd moeilijk zien als je wat ouder bent en aangetast door de jaren. Om de een of andere reden heeft hij zelf weer de automatische versie aangezet. Nadat ik drie keer het boekje doorgeworsteld heb, geef ik het met een zucht op en ben

gelukkig dat ik het stuur over mag nemen, want tegen zo'n ding kan ik niet op. Ook mijn vrouw amuseert zich nog een uurtje met het apparaat maar legt het dan terzijde met de mededeling: "je moet er geduld voor hebben, ik kijk na aankomst nog wel een keer".

Op de camping wordt iedereen die enig technisch inzicht heeft gevraagd. Chris natuurlijk het eerst, hij worstelt een hele ochtend met het apparaat, deelt daarna mede hoe het moet en laat ons desondanks in verwarring achter. Margaret komt er zelfs aan toe, in een heldere bui en na een noodlanding van de heilige geest, een bericht te verzenden, dat dan weliswaar prompt bij de verkeerde terecht komt. Een bericht weer opvissen nadat het verstuurd is behoort niet tot onze mogelijkheden. Na voor de vierde keer het boekwerk doorwongen te hebben, besluit ik maar weer gewoon te gaan telefoneren. Ondertussen lijkt de hele camping ons te treiteren: iedereen staat te telefoneren met zo'n oorkassie of zit uitgebreid te SMS-en dat het een lieve lust is.

De telefoonrekening zal hoog zijn maar dat is niet zo erg. Ik ga terug naar de telefoonwinkel en ga vragen voor een nieuwe mobieltje... eentje voor domme mensen!

Krakende Talen (Uit 't Faktuweeltje september)

Was laatst bij de vergadering van Euro-Phila. In die club zit heel Europa dus ik was benieuwd hoe dat zou gaan. Ik moet zeggen het ging vanzelf. Voertaal was Duits en Nederlands. Daarbij werd het Frans rechtstreeks vertaald door de voorzitter die vloeiend Duits en Frans door elkaar spreekt. Ongelofeloos! Maar die komt dan ook uit Luxemburg en daar kunnen ze dat. En... de organisatoren? Die spraken gewoon Kirchroadser Platt en iedereen kon ze verstaan, schijnt toch een wereldtaal te zijn. En... de formaliteiten? Vaststellen van de statuten stond op het programma. Nou dat doet de notaris in Luxemburg het gemakkelijkst en het goedkoopst. Een enkele Duitse deelnemer was het allemaal wat te gemakkelijk, maar dan denk ik: dat krijg je bij die benzineprijzen. In Luxemburg is het leven toch minder gecompliceerd. En ik? Tja, met het Duits is het helemaal geen probleem maar het schakelen tussen Nederlands, Duits en Frans, daar raak je van in de knoop. Dat merk ik altijd op vakantie op de camping. Normaal spreken ze daar natuurlijk Frans. Maar dan komt onze Duitse vriendin en dan begint de grote verwarring: Zo heb ik al eens in een gereedschapszaak geprobeerd schroeven vast te draaien met behulp van een rivierkreeft en wilde ik op de camping de kussens gaan koken. Opeens begint mijn vrouw, die helemaal niet zo vreemdtalig is, Duits tegen me te praten in de voortent. Ik wist niet wat me gebeurde, maar duidelijk het gevolg van al die mix-taal. Toen ze mee ging naar mijn Deense postzegelvriend, die alleen maar Engels brabbelt, was ze echt van slag en had ze de volgende dag hoofdpijn, dat was een brug te ver. "Als jij wilt gaan zegelen dan doe je dat maar mooi alleen, want ik raak helemaal van slag door dat Deengels." "Als jij me belooft me niet meer in het Duits te vragen of ik een glaasje wijn wil, dan ga ik wel alleen *Røtelfloten!*"

Geén Hobby's (Uit 't Faktuweeltje oktober)

Ik kan me nog herinneren dat mijn vader tegen mijn moeder zei: “Meid, nog een paar jaar en dan ga ik met pensioen. Dat heb ik allemaal goed geregeld. We zullen niets tekort komen, we gaan dan reizen en genieten!” Hij was zo rond de 55, altijd hard gewerkt en net zo oud als ik nu. Zo’n twee jaar later was hij overleden. De afbraak van zijn levenswerk, de mijnen, en vooral de manier waarop, eiste z’n tol. Hij kon ’t niet verdragen. Hieraan moest ik allemaal denken toen ik een brief kreeg van de vakbond. Als je ziek, zwak of misselijk, óf vrouw bent, moet je lid zijn van de Bond dus ben ik al jaren lid. De Bond vroeg me deel te nemen aan de demonstratie in Amsterdam. Bent u gegaan? Ik eigenlijk wel en ook weer niet. Mijn zoon, die ook lid is, want werkeloos, ging: hij had toch niets te doen en een dagje uit zit er tegenwoordig financieel niet meer in. Ik wilde ook gaan, maar ik kan niet tegen massa’s en m’n gezondheid laat niet toe dat ik er maar wat op los reis zonder de zekerheid (NS!) van de regelmaat van eten en zo. Dus toen heb ik gezegd: “Jong, ga jij voor mij en dan neem je je juffrouw ook mee op mijn kaartje en dan schreeuwen jullie extra hard!” Zij hebben Amsterdam gehaald en goed hun best gedaan. Ik vond dat goed geregeld. Volgens mij heeft die Zalm met z’n bak ellende geen hobby. Willen ze me daar een paar jaar postzegelge-not door de neus boren en aan de haal gaan met mijn zuur bijeen gespaarde ABP-geld, of VUT of FPU of hoe dat ook heten mag. Ik wil postzegelen en dan ook eens ongestoord. Maar nee, ik moet blijven werken en mijn zoon, die zoals het een jeugdig persoon van nu betaamt geen enkele hobby heeft, is werkeloos. “Tja”, zal Zalm zeggen: “mijn werk is mijn hobby!” Maar mijnheer Zalm, we zijn toch niet alleen maar voor ons plezier op deze wereld?

Exact.

Het lesgeven is vaak een kwestie van leiding geven. Als je goed leiding kunt geven, dan loopt het wel. Dus het idee van de minister om oud-militairen in te zetten als leraar is misschien helemaal zo gek nog niet.

Mijn eigen broer is na zijn tijd als marineofficier het onderwijs ingegaan en ziet: de moeilijkste klassen waren als deeg in zijn handen. Ik weet nog dat hij vertelde over zijn lessen aan het lager grafisch beroepsonderwijs, dat in Amsterdam en omgeving het meest moeilijke publiek was dat je kon voorstellen. Hij deed het en zonder problemen. Menig leraar werd tijdens de rit overspannen: "Mijnheer van den Bosch kunt u ook niet wat lessen natuurkunde geven?" Na enige tijd gaf hij naast wiskunde en natuurkunde, ook nog scheikunde, Nederlands, Engels en levensbeschouwing. Hij werd door zijn leerlingen altijd op handen gedragen hetgeen overigens niet altijd van de directies kon worden gezegd.

Tegenwoordig mag je niets meer uitleggen, ze moeten het zelf opzoeken. Het 'studiehuis-regime' schrijft opgelegde zelfstandigheid voor, die helemaal nog niet aanwezig is. De leerlingen smeken je min of meer om tekst en uitleg, om een verhaal erbij, om een glimp van de persoonlijke ervaringen die je met de materie hebt opgedaan. "Dat voorkauwen, daar worden ze maar lui van", wordt dan wel gezegd door de nieuwlichters. Mijn ervaring is nou net het tegenovergestelde: ze worden juist gestimuleerd om zich in het vak te verdiepen: "waarom heeft die man daar voor de klas, zo'n interesse in dat vak, lijkt toch best een aardige man, en toch is hij er zo mee begaan?"

En een leuk smoeltje is meegenomen maar doet eigenlijk niets ter zake. Dat merk ik bij de nationale wetensquizz op de televisie. Kent u dat fenomeen? Samen met de klas buigen wij ons altijd over de vragen, voor zover ze over biologie gaan. Deze worden namelijk van tevoren in de krant gepubliceerd. Op een bepaalde avond worden dan deze vragen behandeld en hoe briljant die vragen ook

zijn, die avond is steeds een zware teleurstelling. De presentator is meestal van het simpele soort en is gedurende de laatste sessie zelfs veranderd in een ‘dom blondje’ begeleidt door een lullig en op den duur irritant orkestje. De setting is miserabel amateuristisch, zo in de trant van: “we hebben er nog wel een paar tientjes voor over, maar het mag niet teveel kosten”. Ik dacht dat we nu juist veel meer exactelingen nodig hebben, dan is zo’n wetenschapsquiz een uitstekende gelegenheid om dat te promoten en dat mag toch wel wat kosten. Niet in Nederland. Het schouwspel is een toonbeeld van tuttigheid, uiterst maf gepresenteerd, ondersteund door een panel van professoren met het idee dat het dan wel een garantie voor kwaliteit zal wezen. Het mooiste is dat er vragen zijn, waarbij het goede antwoord ook nog fout is en de betreffende prof die het moet uitleggen er niets, maar dan ook niets van terechtbrengt. Het bewijs voor worteldruk bestaat uit een namaak boom. De prof moet op een laddertje klimmen en dan met een bloemengietertje het water in een slang laten lopen. Die slang moet dan de vaten van een boom voorstellen. Daarbij dondert hij ook nog bijna van die ladder af. Terecht maakt een andere prof uit het panel een opmerking en oppert een heel andere oplossing die overigens ook nog fout is. In de klas hebben we er de volgende dag nog eens hartelijk over gelachen, en de leerlingen verbazen zich er over dat die lieden niet weten wat zij, net in de les en in hun leerboek, hebben behandeld. Het is ongelofelijk amateuristisch aangepakt en in schrille tegenstelling tot wat andere zenders op dit gebied presteren. Op Duitsland 3 is er een programma dat heet *Quarks & Co*, gekenmerkt door eenvoudige tekst zonder de hilariteit van gillende presentatrices en met een keur van profs gesitueerd op hun werkplek die keurig visueel de zaken uitleggen. Op de BBC is er een hele reeks van fantastische programma’s waar ze hun beeld materiaal kunnen lenen. In Nederland is dat niet mogelijk en wordt het meteen weer een soort ‘Fred Haché-show’, oneindig platvloers..

Slaan de kwesties die behandeld worden dan niet aan? Jawel, er worden vragen gesteld die de mensen bezighouden. De discussie in de woonkeuken van mijn vriend z'n gezin over hoe je een biefstuk moet bakken, snel schroeien, volgens Aristoteles, of langzaam aan op matig vuur, loopt hoog op, vooral tussen de keukenprinsessen. Dus het spreekt de mensen wel aan. De volgende vraag over het geluid dat je hoort als je een vinger in elk oor houdt, in een stille omgeving, leidt tot grote hilariteit. Immers oma, die overigens al een paar glazen op heeft, kan wetenschappelijk maar niet onder de pet krijgen dat ze, als ze voor de spiegel staat met één vinger in haar rechteroor, terwijl ze vervolgens naar de badkamer loopt, niets hoort. De conclusie van de goegemeente is dat ze blijkbaar aan het andere oor doof is en al helemaal niets zou horen als ze een vinger in elk oor zou steken. Trouwens waarom loopt een mens 's ochtends vroeg met één vinger in zijn oor van de slaapkamer naar de badkamer? Dit brengt haar uit haar, toch al door de alcohol aangetaste, evenwicht en ze eindigt met de melancholieke conclusie dat ze toch wel erg oud wordt en maar beter in bed kan blijven om te sterven. Haar zoon, mijn vriend, reageert op de hem typerende wijze: hij moet er niet aan denken om 's ochtends wakker te worden en dan te ontdekken dat hij overleden is en ook nog doof aan een oor, als je voor de spiegel staat, wat sowieso een onverdraaglijke ervaring is, zo 's ochtends vroeg.

De glazen worden nog eens gevuld en de vraag van de plassende vissen houdt eenieder bezig onder het toeziend oog van het leger goudvissen dat vanuit een groot aquarium het schouwspel gade slaat.

De leerlingen doen het anders. Zij shoppen met de vragen langs de verschillende vakdocenten en peuteren zo de goede antwoorden bij de leraren los, hetgeen overigens geen garantie is voor de juiste antwoorden, maar ze zijn er wel mee bezig en dat is het belangrijkste.

We hebben meer exacte studenten nodig, en dat komt overeen met meer actieve studenten. Bij de moeilijke biologieolympiade, waar

slimheid en inzicht een veel belangrijker rol spelen dan bij de gewone toetsen en testen, word ik altijd weer geconfronteerd met het verschijnsel dat in de les middelmatig presterende leerlingen op eens zeer goede resultaten halen. Een teken dat de goeden vaak te lui zijn en te weinig om handen hebben. Dus meer wetenschapsquizzes, waarbij de grijze cellen kraken, zijn een goede zaak. Maar dan wel een betere presentatie alsjeblieft!

Big Brother... (Uit 't Faktuweeltje november)

In de voormalige DDR, het 'arbeidersparadijs', mocht je geen postzegels verzamelen van het 'derde Rijk'. Dat was ongezonder, vond de overheid. De overheid bepaalde wat goed of slecht voor je was. Zo bepaalde die overheid ook je politieke richting en welk buitenland je niet kon verdragen. Ook welk T.V.-programma en welke tijdschriften een gevaar vormden voor jou en dus ook voor de volksgezondheid. Afschuwelijk hè? Nu lees ik in de krant, dat de inspecteurs van de V(oedsel) en W(aren) A(utoriteit) op een beurs in Leeuwarden de verzamelaars van aanstekers, bierviltjes, asbakken, sigarenbandjes en wijnetiketten, de uitstalling van deze spulletjes hebben verboden. Anders een boete van 4500 Euri! Ik zie het al voor me: de volgende tentoonstelling worden mijn zegels uit de tweede wereldoorlog verboden en uw zegels met bier- en wijnproducten erop ook. Tevens mogen zegels, met de propaganda uit de voormalige communistische wereld erop, niet meer. En zegels uit Suriname ook niet want daar heerst een ongezonder klimaat! En heb vooral niet het lef om zegels met islamitische motieven te tonen. Krijgt u dan ook niet zo, het Orwelliaanse gevoel van: *Big brother is watching me?* Wat ik me dan ook afvraag, als ik het consumptiepatroon in menige sportkantine bekijk, of naar wat zich afspeelt in menige disco, of die inspecteurs niets anders te doen hebben dan het meest makke volksdeel van Nederland, namelijk de verzamelaar, op de kast te jagen. Hé Nederlandse Vereniging van Verzamelaars, die jaarlijks honderden verzamelbeurzen organiseert, niks conclusie 'doodsteek': ga een proces aanspannen tegen de staat vanwege beperking van de vrijheid van meningsuiting. Immers, denk ik, dat je net als met postzegels, met sigarenbandjes en zo, toch heel wat meer met een verzameling kunt uitstralen dan wat zo maffe inspecteur van de VWA denkt

Sinterklaas. (Uit 't Faktuweeltje december)

We zijn met het vieren van het sinterklaasfeest opgehouden. In dit gezin is het dichtsterlijk talent maar dun gezaaid. Dus ook als we door middel van het trekken van lootjes maar een persoon moeten bedienen met een surprise en een gedicht, zit ik voor iedereen gedichten te schrijven. Dus dat heeft weinig zin, vooral ook omdat ik aan mijn gedichten altijd een moraal of een wijze levensles verbindt. En dat legt vaak een vinger op een zere plek, zijn ze niet zo dol op! Trouwens niemand heeft tijd. De week voor de pakjesavond duikt men in alle vergeten kwartiertjes, om nog snel even naar de stad te rennen en een surprise te zoeken die bij het uitgedachte item past. Dan ben je aan de tijd om een parkeerplaats te vinden en aan parkeergeld bijna meer kwijt dan voor het cadeau. Zelf surprises knutselen is er niet meer bij, het moet allemaal voorgedookt en voorgebakken zijn. En dan de cadeaus! De bestedingslimiet wordt altijd overschreden want laat het geëigende geschenk nu altijd veel duurder zijn. Ik krijg nooit wat ik eigenlijk zou willen. Mijn wensen liggen natuurlijk altijd op het gebied van de filatelie, maar daar heeft de rest van de familie geen verstand van, dus krijg ik altijd een das, zakdoeken of sigaren want naarmate je ouder wordt heb je steeds minder wensen. Ik kan helemaal niet ophouden met roken, dan breng ik de hele familie in paniek en weet niemand meer wat ze me bij dit soort gelegenheden moeten schenken (goeie smoes hè!). Dus vroeg ik een tandingmeter. Vertelde mijn vrouw later, dat mijn zoon aan wie ik toebedeeld was, gezegd had: "Wat moet papa met een tandingmeter, hij zit toch in een ziekteverzekering!" Overigens wordt de spoeling dun, een beetje catalogus zit al vlug over de prijsgrens die we ons gesteld hebben. Ik denk dat de werkelijke reden waarom veel mensen naar de Kerst switchen gewoon gemakzucht is, denkt u niet?

Als kerstkadootje verscheen in
2000: 'De 2000 stukjes',
2001: 'Kerstpekket'
2002: 'Vrijkaartjes'
2003: 'Gebroken Lijnen'
2004: 'Het Leven van Alledag' ('Das Ganz Normale Leben')